

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Дегтярєва Т. О., Дядченко Г. В., Кулішенко Л. А.

Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях

Навчальний посібник

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2021

УДК 811.161.2'243(075.8)
Д 26

Рецензенти:

М. В. Дука – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;
Н. В. Громова – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови та літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як навчальний посібник
(протокол № 12 від 8 квітня 2021 року)*

Дегтярьова Т. О.

Д 26

Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях : навчальний посібник / Т. О. Дегтярьова, Г. В. Дядченко, Л. А. Кулішенко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 123 с.

ISBN 978-966-657-863-4

Пропонований навчальний посібник містить граматичний і лексичний матеріал, призначений для систематизації знань, набутих іноземцями в процесі вивчення курсу сучасної української мови. Посібник складається з двох частин: двомовного лінгвістичного коментаря до вступного та елементарного курсу української мови і граматичних таблиць до вступного та елементарного курсу (рівні А 1, А 2).

Опанування матеріалу дозволить іноземцям оволодіти системою знань про лексико-граматичні особливості частин мови, їх відмінювання, а також уживання типових синтаксичних конструкцій, які використовуються в мовленні.

Для іноземних громадян, які прагнуть оволодіти граматичними та лексичними нормами української мови. Посібник може бути використано на підготовчому відділенні й на просунутому етапі навчання під час аудиторних занять та самостійної роботи іноземних студентів.

УДК 811.161.2'243(075.8)

ISBN 978-966-657-863-4

© Дегтярьова Т. О., Дядченко Г. В., Кулішенко Л. А., 2021
© Сумський державний університет, 2021

Передмова

Пропонований навчальний посібник призначено для вивчення української мови як іноземної на вступному та елементарному рівнях (згідно із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти» – рівні А1, А2).

Матеріал посібника спрямовано на узагальнення й систематизацію знань, набутих іноземцями в процесі формування україномовних лексико-граматичних навичок, а також на подальше вдосконалення мовленнєвих умінь.

Навчальний посібник орієнтовано на ознайомлення слухачів з основами граматики української мови. Посібник складається з двох частин: двомовний лінгвістичний коментар до вступного та елементарного курсу української мови та граматичні таблиці до вступного та елементарного курсу. Зміст посібника охоплює такі розділи: класифікація частин мови; поняття про граматичні категорії самостійних частин мови; відмінювання іменників, займенників, прикметників, числівників; особливості вживання дієслів; типові мовленнєві конструкції, зокрема етикетні вислови; особливості побудови питальних речень; засоби милозвучності української мови; українське слововживання та основні синтаксичні поняття української мови.

Теоретичний матеріал подано у формі таблиць, що відповідає логіці представлення граматичного матеріалу в посібнику. Така форма подання навчального матеріалу сприяє систематизації знань сучасної української мови.

Посібник містить переклад англійською мовою усього теоретичного матеріалу, що дозволить іноземцям більш чітко зрозуміти лексико-граматичні засади української мови. Під час добору матеріалів посібника, визначення їх послідовності автори врахували особливості української мови, а також потреби мовленнєвої практики студентів-іноземців.

**Двомовний лінгвістичний коментар
до вступного та елементарного курсу
української мови**

Речення з питальним словом *ХТО*?

Синтаксична конструкція з питальним словом *ХТО* вживається, якщо потрібна загальна інформація про людину. Питання *ХТО ЦЕ?* звичайно є початковою реплікою. Питання *ХТО ВІН?* має уточнювальне значення. Це запитання ставлять, якщо цікавляться діяльністю людини.

У конструкції з питальним словом *ХТО* в теперішньому часі дієслово не вживається.

- Хто це?
- Це мій брат.
- Хто він?
- Він студент.

Відмінки іменника. Називний відмінок. Кличний відмінок.

Іменники – це слова, які називають предмет і до яких можна поставити запитання *ХТО?* або *ЩО?*

Іменники змінюються за відмінками. В українській мові сім відмінків, кожен з яких відповідає на певне запитання і має певне значення.

Перший відмінок – називний – відповідає на запитання *ХТО?* *ЩО?* і називає суб'єкт дії. Кличний відмінок, чи вокатів, позначає звертання до певної особи чи предмета.

Називний відмінок (в. 1)

The Nominative case

брат
пан Ромán
ма́ма
пані Га́нна
Набі́ль
Сергі́й

Sentences with a question word *WHO*?

The syntactic construction with the question word *WHO/WHAT* is used to learn general information about the person. The question *WHO IS THIS?* is usually the initial phrase. The question *WHAT IS HE?* has a specifying meaning. This question is asked when one wants to know the person's occupation.

In the construction with the question word *WHO/WHAT* the predicate is not used in the present tense.

- Who is this?
- This is my brother.
- What is he?
- He is a student.

Cases of the noun. The Nominative case. The Vocative case.

Nouns are words to which questions *WHAT?* or *WHO?* can be put. Nouns can be declined according to the case. There are seven cases in the Ukrainian language. Each answers a certain question and has a certain meaning.

The first case – Nominative – answers the questions *WHO?* *WHAT?* and denominates the subject of the action. The Vocative case denotes addressing to a certain person or object.

Кличний відмінок (в. 7)

The Vocative case

бра́те
пане Ромáне
ма́мо
пані Га́нно
Набі́лю
Сергі́ю

Галя
Зоя
Марія
Генріх

Рід іменників.

Усі іменники належать до одного з трьох родів – чоловічого, жіночого або середнього. Іменники чоловічого роду переважно закінчуються приголосним звуком: *брат, банан*. Іменники жіночого роду, як правило, закінчуються літерами *-а, -я*: *сумка, лікарня*. Іменники середнього роду звичайно закінчуються на *-о, -е, -я* (після подвоєння приголосних): *вікно, море, завдання*.

Присвійний займенник МІЙ.

Якщо ви хочете сказати, що якийсь предмет належить вам, ви повинні вжити займенник МІЙ, МОЯ, МОЄ. Форма цього займенника змінюється залежно від форми слова, з яким він узгоджується:
мій брат, моя сестра, моє місто.

Структура питального речення **ЩО ЦЕ?**

Питальна конструкція **ЩО ЦЕ?** за будовою подібна до запитання **ХТО ЦЕ?**, однак використовується, якщо ви хочете запитати про неістоту.

Це дошка.

Що це? Це словник.

Це вікно.

Галю
Зоє
Маріє
Генріху

The gender of the nouns.

All nouns belong to one of the three genders: masculine, feminine or neuter. Nouns of the masculine gender mostly end in a consonant: *brother, banana*. Nouns of the feminine gender as a rule end in the letters *-a, -y*: *suitcase, pharmacy*.

Nouns of the neuter gender usually end in *-o, -e, -y* (after the gemination): *window, sea, assignment*.

The possessive pronoun MY.

If you want to say that an object belongs to you, you must use the pronoun MY (МІЙ, МОЯ, МОЄ). The form of this pronoun changes according to the form of the word to which it agrees:
my brother, my sister, my city.

The structure of the question **WHAT'S THIS?**

The interrogative construction **WHAT'S THIS?** is built like the question **WHO IS THIS?**, but it's used to ask about an inanimate object.

It's a blackboard.

What's this? It's a dictionary.

It's a window.

Загальне запитання та стверджувальна відповідь на нього.

ІК–3 у загальному запитанні.

Загальне запитання – це запитання без питального слова. Слід пам'ятати, що загальне запитання відрізняється від розповідного речення лише інтонацією. Загальне запитання має форму ІК–3.

Порівняйте:

Це дóшка. – Це дóшка?

Це словні́к. – Це словні́к?

Це вікно́. – Це вікно́?

У стверджувальній відповіді на загальне запитання використовується стверджувальна частка ТАК. Відповідь може бути як повною, так і неповною.

- *Це сестра́? - Так, це сестра́.*
(*Так, сестра́. Так.*)

- *Це зошит? - Так, це зошит.*
(*Так, зошит. Так.*)

Особові займенники.

Порівняйте особові займенники в українській та англійській мові:

	Однина	Множина
<i>1 особа</i>	я	ми
<i>2 особа</i>	ти	ви, Ви
<i>3 особа</i>	він, вона́, вонó	вони́

Зверніть увагу, що в українській мові, на відміну від англійської, усі особові займенники мають дві форми однини та множини. Займенник *Ви* вживається при звертанні не лише до кількох осіб, а й до одного співрозмовника як форма ввічливості і пишеться з великої літери.

The general question and the affirmative answer to it.

IC–3 in the general question.

The general question is a question without a question word. One should remember that the general question differs from the declarative sentence only by the intonation. The general question has form of the IC–3.

Compare:

This is a blackboard. – Is this a blackboard?

This is a dictionary. – Is this a dictionary?

This is a window. – Is this a window?

In the affirmative answer to the general question the affirmative particle YES is used.

The answer can be complete and incomplete.

- *Is this a sister? - Yes, this is a sister.*

(*Yes, a sister. Yes.*)

- *Is this an exercise-book? - Yes, this is an exercise-book.*

(*Yes, an exercise-book. Yes.*)

Personal pronouns.

Compare the personal pronouns in Ukrainian and in English:

	Singular	Plural
<i>1 person</i>	I	we
<i>2 person</i>	you	you
<i>3 person</i>	he, she, it	they

Pay attention that all personal pronouns in the Ukrainian language unlike in English have both plural and singular forms. The pronoun *Ви* (You) is used not only addressing to the several people but also to the one interlocutor – as a polite form of address. In such a case it is written with a capital letter.

Присвійні займенники ТВІЙ, НАШ, ВАШ.

Якщо ви хочете сказати, що якийсь предмет належить співрозмовнику, ви маєте вжити займенник ТВІЙ, ТВОЯ, ТВОЄ. Форми цього займенника аналогічні до форм займенника МІЙ – вони змінюються залежно від форми слова, з яким узгоджуються:

твій брат

твоя сестра

твоє місто

Так само змінюються присвійні займенники НАШ і ВАШ:

наш брат   ваш брат

наша сестра   ваша сестра

наше місто   ваше місто

Однина та множина іменника.

Іменники змінюються за числами і вживаються у формі однини або множини.

У множині до основи іменників чоловічого роду, що закінчуються на твердий приголосний, додається закінчення **-и**.

В іменників жіночого роду множина утворюється шляхом заміни закінчення **-а** на **-и**, а в іменників середнього роду закінчення однини **-о** змінюється на **-а**:

студент – студенти

лампа – лампи

число – числа.

Запитання ЯК ВАС (ТЕБЕ, ЙОГО, ЇЇ) ЗВАТИ?

В англійській мові цій конструкції відповідає така: *What is your name?* Слово ЗВАТИ є дієсловом. Особові займенники в цій питальній конструкції вживаються у формі знахідного відмінка.

Possessive pronouns YOURS, OUR.

If you want to say that an object belongs to the interlocutor you must use the word ТВІЙ, ТВОЯ, ТВОЄ (YOURS). The forms of this pronoun are similar to the forms of the pronoun МІЙ (MY): they change according to the form of the word to which they agree:

your brother

your sister

your city

Also the possessive pronouns НАШ (OUR) and ВАШ (YOUR) change:

our brother   your brother

our sister   your sister

our city   your city

Singular and plural of the noun.

Nouns change their form according to the number and can be used in the singular or plural forms.

In the plural form the stems of the masculine nouns which end in a hard consonant get the ending **-и**.

For the feminine nouns the plural form is built by changing the ending **-а** to **-и**, and the neuter nouns in singular change ending **-о** to **-а** in plural:

student – students

lamp – lamps

number – numbers.

The question HOW DO THEY CALL YOU (HIM, HER)?

This construction has equivalent in English: *What is your name?* The word ЗВАТИ (to call) is a verb. Personal pronouns in this construction are used in the Accusative case.

Зверніть увагу на різний порядок слів у запитанні та відповіді:

- Як вас (тебе, його, її) звати?

- Мене (його, її) звали Микола (Оксана).

Присвійні займенники ЙОГО, ЇЇ, ЇХНІЙ указують на належність предмета третій особі. Форма займенників **ЙОГО, ЇЇ** є незмінною:

його син

його карта

його фото

її будинок

її машина

її місто

Форма займенника **ЇХНІЙ** змінюється залежно від роду слова, до якого належить:

їхній клас

їхня лампа

їхнє місце

Форми множини присвійних займенників.

Займенники **ЙОГО, ЇЇ** мають незмінювані форми, а всі інші займенники мають закінчення **-і/-ї**:

мої зошити

твої листи

наші ручки

ваші подруги

його книжки

її сумки

їхні уроки

Pay attention to the different word order in the question and answer:

- How do they call you (him, her)?

- They call me (him, her) Mykola (Oksana).

Possessive pronouns HIS, HER, THEIR show that an object belongs to the 3rd person. The forms of the pronouns **HIS, HER** are unchangeable:

his son

his map

his photo

her house

her car

her city

The form of the pronoun **THEIR** changes according to the gender of the word it refers to:

their class

their lamp

their place

Plural forms of the possessive pronouns.

The pronouns **HIS, HER** have the unchangeable forms, other pronouns have the ending **-i/-i**:

my exercise-books

your letters

our pens

your friends

his books

her bags

their lessons

Сполучники *I* та *A*. Слова **ТАКОЖ, ТЕЖ**.

Якщо два речення містять схожу інформацію, то вони поєднуються сполучником **I**. Якщо зміст двох речень протиставляється, вживається сполучник **A**:

Це книжка. I це книжка.

Це Суми, а це Київ.

Замість сполучника **I** можуть уживатися незмінювані слова **ТАКОЖ, ТЕЖ**. Зверніть увагу, що слово **ТЕЖ** ніколи, а слово **ТАКОЖ** майже ніколи не вживається на початку речення: *Це музей. I це музей.* = *Це теж музей.* = *Це також музей.*

Питальне речення з питальним словом **ЧИЙ?** (**ЧИЯ?** **ЧИЄ?** **ЧИЇ?**)

Якщо ви хочете дізнатися, кому належить предмет, вам потрібно поставити запитання з питальними словами **ЧИЙ?** (**ЧИЯ?** **ЧИЄ?** **ЧИЇ?**). Форми цих слів залежать від роду, числа та відмінка іменника, до якого вони належать. Порівняйте:

Чий?	Чия?	Чиє?	Чиї?
брат	лóжка	вікно́	брати́
клас	сестра́	вúхо	сестри
зóшит	ла́мпа	місто	вікна

Зверніть увагу, що в цій питальній конструкції після питального слова використовується незмінюване слово **ЦЕ**.

Чий це словнік?

Чия це машина?

Чиє це місто?

Чиї це зошити?

Conjunctions *I* (**AND**) and *A* (**AND**). Words **ALSO, TOO**.

If two sentences contain similar information they are joined by the conjunction **I** (**AND**). If their contents have the opposite meaning the conjunction **A** (**AND**) is used:

This is a book. And this is a book.

This is Sumy, and this is Kyiv.

Instead of the conjunction **I** (**and**) unchangeable words **ALSO, TOO** can be used. Pay attention that the word **TOO** is never and the word **ALSO** almost never been put at the beginning of the sentence: *This is a museum. And this is a museum.* = *This is also a museum.* = *This is a museum too.*

The interrogative sentence with the question word **WHOSE?**

If you want to know whom an object belongs to you should put a question with the question word **WHOSE?**

Its form depends on the gender, number and case of the noun to which it belongs. Compare:

Pay attention that in this interrogative construction the unchangeable word **IT** after the question word is used.

Whose dictionary is it?

Whose car is it?

Whose city is it?

Whose exercise-books are these?

Запитання **ХТО ЦЕ?** і **ХТО ВІН (ВОНА, ВОНИ)?**

Як зазначалося, синтаксична конструкція ХТО ЦЕ? вживається, якщо ви хочете дізнатися загальну інформацію про людину. Звичайно це початкова репліка. Запитання ХТО ВІН (ВОНА, ВОНИ)? має уточнювальне значення. Це запитання ставлять, коли цікавляться родом діяльності людини. Конструкція з питальним словом ХТО в теперішньому часі вживається без дієслова.

- *Хто це?*
- *Це Самір.*
- *Хто він?*
- *Він студент.*

Заперечні частки **НІ** та **НЕ**. Структура заперечної відповіді на загальне запитання.

При заперечній відповіді на загальне запитання вживається слово НІ та обов'язково заперечна частка НЕ перед предикатом. Відповідь може бути як повною, так і неповною.

- *Це сестра? - Ні, це не сестра.*
- *Ні, не сестра. - Ні.*
- *Це зошит? - Ні, це не зошит.*
- *Ні, не зошит. - Ні.*

Структура речення **ХТО Є ХТО?**

Якщо і суб'єкт, і предикат виражені іменними словами, то дієслово Є в теперішньому часі не вживається.

- Вона студентка. Він інженер.*
- Вони брати. Маріна – моя подруга.*

The interrogative sentences **WHO IS THIS?** and **WHO IS HE/SHE (ARE THEY)?**

Syntactical construction WHO IS THIS? is used to learn the general information about a person. It's usually used as an initial phrase. The question WHAT IS HE (SHE)? WHAT ARE THEY? has a clarifying meaning. This question is asked when we are interested in somebody's profession. The construction with the question word WHO in the present tense is used without a verb.

- *Who is this?*
- *This is Samir.*
- *What is he?*
- *He's a student.*

Negative particles **NO** and **NOT**. The structure of the negative answer to the general question.

In the negative answer to the general question the word NO and particle NOT (last one is obligatory in this construction) before the predicate are used. The answer can be complete or incomplete.

- *Is this a sister? - No, this is not a sister.*
- *No, not a sister. - No.*
- *Is this an exercise-book? - No, this is not an exercise-book.*
- *No, not an exercise-book. - No.*

The structure of the sentence **WHO IS WHO?**

If the subject and predicate are expressed by the noun then the verb TO BE may be omitted.

- She's a student. He's an engineer.*
- They are brothers. Maryna is my friend.*

Питальне речення з питальним словом *ДЕ?* і відповідь на нього.

Якщо ви хочете дізнатися про місце події, ви повинні поставити питання з питальним словом *ДЕ?*

У відповіді на це запитання вживаються незмінювані вказівні слова *ТУТ, ТАМ, ОСЬ.*

- *Де вона?* - *Вона тут.*

- *Де стілець?* - *Стілець там.*

- *Де студенти?* - *Ось вони.*

Запам'ятайте! Конструкції з питальним словом вимовляються з ІК-2.

Чергування *І* з *Й*.

Сполучники *І* та *Й* мають ідентичне значення, вони чергуються залежно від фонетичних умов. Після приголосного вживається сполучник *І*, а після голосного – *Й*:

Зóшит і кні́жка. Брат і сестра́.

Ба́тько й ма́ти. Ру́чка й оліве́ць.

Вживання дієслова в теперішньому часі. Перша дієвідміна.

Дієслова виражають різні процеси в теперішньому, майбутньому або минулому часі. Якщо треба сказати, що дія відбувається в момент мовлення, то вживаються форми дієслова теперішнього часу. Вони утворюються приєднанням особових закінчень до основи дієслова теперішнього часу. Форми теперішнього часу змінюються за особами та числами і мають дві дієвідміни.

Дієслова першої дієвідміни мають такі особові закінчення:

	<i>слухати (to listen)</i>
я слухаю	ми слухаємо
ти слухаєш	ви слухаєте
він (вона, воно) слухає	вони слухають

The interrogative sentence with the question word *WHERE?* and answer to it.

If you want to learn where the action takes place you must put a question with the question word *WHERE.*

In the answer to this question such unchangeable demonstrative adverbs as *HERE, THERE, RIGHT HERE* may be used.

- *Where is she?* - *She is here.*

- *Where's the chair?* - *The chair is there.*

- *Where are the students?* - *Here they are.*

Remember! Constructions with a question word are pronounced according to ІС-2.

The interchange of *І* and *Й*.

The conjunctions *І* and *Й* (*AND*) have the same meaning. They interchange depending on phonetic conditions. *І* is used after the consonant, and *Й* – after the vowel:

An exercise-book and a book. A brother and a sister.

Father and mother. A pen and a pencil.

The usage of the verb in the present tense. The 1st conjugation.

Verbs express different processes in the present, past and future. If you want to say that the action is taking place at the moment of speech then the present tense form of the verb is used. It's formed by means of adding personal endings to the verbal stem in the present tense. The forms in the present tense change according to the person and number and have two conjugation forms.

Verbs of the 1st conjugation have the following personal endings:

	<i>читати (to read)</i>
я читаю	ми читаємо
ти читаєш	ви читаєте
він (вона, воно) читає	вони читають

Конструкція **СКАЖІТЬ, БУДЬ ЛАСКА!**

Для ввічливого звертання з проханням в українській мові використовується конструкція **СКАЖІТЬ, БУДЬ ЛАСКА!** **СКАЖІТЬ** – це дієслово у формі наказового способу.

Запам'ятайте, що для звертання характерна ІК–2.

Творення множини іменників із суфіксами **-ень, -ець**.

При творенні множини такі слова втрачають голосний **-е** суфікса. Порівняйте:

Однина (singular): **учень** (*pupil*)

іноземець (*foreigner*)

Складне речення з дієсловом **ЗНАТИ** в першій частині та сполучними словами **ХТО, ЩО, ДЕ, ЯК** у другій частині.

Такі речення можуть виражати як запитання, так і відповідь:

- *Ти знаєш, хто це?*

- *Так, я знаю, хто це. (Так, я знаю. Я знаю. Так. Знаю.)*

Форми множини іменників із закінченням **-і, -ї** (чоловічий та жіночий рід), **-я** (середній рід) у називному відмінку.

I

Форми множини іменників чоловічого роду, що закінчують-ся на **-ч, -ш, -ж, -щ, -ц** і, як правило, **-ар, -яр, -ур**, утворюються додаванням закінчення **-і**.

В іменників жіночого роду на зразок *лікарня* закінчення **-я** при творенні форми множини чергується з **-і**.

Якщо іменники чоловічого та жіночого роду закінчуються на **ь**, то в множині **ь** замінюється на **-і**.

The construction **TELL ME, PLEASE / COULD YOU TELL ME, PLEASE.**

In the Ukrainian language for a polite address the construction **TELL ME, PLEASE** is used. **TELL** is a verb in the imperative mood.

Remember that the address is characterised by IC–2.

Forming of the plural of nouns with the suffixes **-ень, -ець**.

While plural form making such words lose vowel **-e** in the suffix. Compare:

Множина (plural): **учні** (*pupils*)

іноземці (*foreigners*)

The complex sentence with the verb **TO KNOW** in the 1st part and with the conjunctive words **WHO, WHAT, WHERE, HOW** in the 2nd part.

Such questions can express both questions and answers:

- *Do you know who this is?*

- *Yes, I know, who this is. (Yes, I know. I know. Yes, I know.)*

The plural of nouns with the endings **-і, -ї** (masculine and feminine genders), **-я** (neuter gender) in the Nominative case.

I

Nouns of masculine gender in plural have the endings **-ч, -ш, -ж, -щ, -ц** (also **-ар, -яр, -ур**) and ending **-і**.

товариш – *товариш***і**, *лікар* – *лікар***і**

While forming plural of the nouns of the feminine gender like *лікарня* final vowel **-я** interchange with the vowel **-і**.

лікарня – *лікарн***і**

If a noun of the masculine or feminine gender ends in **ь**, in plural **ь** is changed into **-і**:

готель – *готел***і**, *оливець* – *оливи***ці**

ї

Якщо іменники чоловічого роду закінчуються на **-й**, а жіночого роду – на **-я** (після голосного), то форми множини утворюються шляхом заміни цих букв закінченням **-ї**.

музе́й – музе́ї, аудиторі́я – аудиторі́ї

Я

В іменниках середнього роду закінчення **-е** однини змінюється на закінчення **-я** множини.

місце – місця́

Форми однини і множини іменників середнього роду на **-я** збігаються:

моє завда́ння – мої завда́ння

Прикметник.

Прикметники виражають ознаку предмета і відповідають на запитання **ЯКІЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ?** Прикметники мають значення роду, числа і відмінка того іменника, з яким узгоджуються. В українській мові прикметник переважно стоїть перед іменником.

Питальне речення з питальними словами *ЯКІЙ? (ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ?)*

Якщо ви хочете запитати про ознаку предмета, вам потрібно поставити запитання з питальними словами **ЯКІЙ? (ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ?)**. Форми питальних слів залежать від роду та числа іменника, з яким вони узгоджуються. Порівняйте:

Якій?	Яка?	Яке?	Які?
брат	ло́жка	вікно́	брати́
клас	сестра́	ву́хо	сестри
зо́шит	ла́мпа	місто	вікна

ї

If nouns of the masculine gender have the ending **-й**, and of the feminine gender **-я** (after a vowel), the plural is formed by changing these letters into the ending **-ї**.

Я

Nouns of the neuter gender in singular change the ending **-e** into **-я** when forming the plural.

Singular and plural forms of nouns of the neuter gender which have the ending **-я**, coincide:

Adjective.

Adjectives express characteristic features of an object. They can answer the questions which start with **WHAT/WHICH?** Adjectives have the categories of gender, number and case of a noun to which they refer. In Ukrainian an adjective is put mostly before the noun.

Interrogative sentences with interrogative words *WHAT/ WHICH?*

If you want to ask about a characteristic feature of an object, you should put the question using the interrogative words **WHAT/WHICH?** Forms of the interrogative words depend on the gender and number of a noun to which they correspond. Compare:

Зверніть увагу! У цій конструкції після питального слова вживається незмінюване слово ЦЕ.

Note that the unchangeable word is used in such interrogative construction after the question word.

Який це словник? Яка це машина? Якé це місто? Які це зошити?

Запам'ятайте, що конструкції з питальним словом вимовляються з ІК–2.

Remember that the constructions with a question word are pronounced according to IC–2.

Закінчення прикметників у називному відмінку.

Endings of the adjectives in the Nominative case.

В українській мові закінчення прикметників не збігаються із закінченнями іменників. В однині прикметники мають різні закінчення залежно від роду:

In the Ukrainian language the endings of adjectives do not coincide with the endings of nouns. Adjectives in singular have different endings depending on their gender:

-ий, -ій – чоловічий – **новий**, **синій** *зошит*

-ий – masculine – new, blue *copybook*;

-а, -я – жіночий – **нова**, **синя** *сукня*

-а – feminine – new, blue *dress*;

-е, -є – середній – **нове**, **синє** *пальто*

-е – neuter new, blue *coat*.

У множині всі прикметники мають закінчення **-і** – **нові**, **сині**.

Adjectives in plural have ending **-і** – **нові**, **сині** (new, blue).

Дієслова другої дієвідміни.

Verbs of the 2nd conjugation.

Дієслова другої дієвідміни мають такі особові закінчення:

Verbs of the 2nd conjugation have such personal endings:

робіти

(to do)

Я роблю

Ми робимо

Ти робиш

Ви робите

Він(-а,-о) робить

Вони роблять

Позначення об'єкта дії. Знахідний відмінок іменника.

В українській мові іменник має сім відмінків. Кожен відмінок має свої значення, запитання та закінчення. Якщо іменник стоїть після дієслова, не має при собі прийменника та відповідає на запитання ЩО?, він має форму знахідного відмінка.

Іменники-неістоти чоловічого та середнього роду, а також іменники в множині мають такі самі форми, як і в називному відмінку. Іменники жіночого роду (істоти та неістоти) змінюють закінчення називного відмінка **-а/-я** на **-у/-ю**.

Expressing of the object of action. The Accusative case of the nouns.

Nouns in Ukrainian have six cases. Each case has its own meaning, questions and endings. If noun is situated after the verb, has no preposition and answers the question WHAT?, it has the form of the Accusative case.

Inanimate nouns in masculine and neuter genders as well as nouns in plural have the same forms as in the Nominative case. Nouns of the feminine gender (animate and inanimate) change the ending of the Nominative case **-a/-я** into **-u/-yu**.

Називний відмінок (в. 1)

The Nominative case

Знахідний відмінок (в. 4)

The Accusative case

Це	журна́л (журна́ли).	Богдан	чита́є	журна́л (журна́ли).
	сло́во (слова́).		(що?)	сло́во (слова́).
	газе́та (газе́ти).			газе́ту (газе́ти).
	стаття́ (статті́).			статті́ю (статті́).

Питальне речення з питальним словом **ЩО?** та дієсловом (**ЩО ТИ ЧИТАЄШ?**). Відповідь на нього.

Відповідь на запитання ЩО? потребує вживання іменника або займенника у знахідному відмінку (в. 4).

- *Що ти читаєш?*
- *Журна́л. (Я чита́ю журна́л.)*
- *Що чита́є Ірина?*
- *Газе́ту. (Ірина чита́є газе́ту.)*

The interrogative sentence with the question word **WHAT?** and a verb (**WHAT ARE YOU READING?**). The answer to it.

The answer to this question requires a noun or a pronoun in the Accusative case (case 4).

- *What are you reading?*
- *A magazine. (I'm reading a magazine.)*
- *What is Iryna reading?*
- *A newspaper. (Iryna is reading a newspaper.)*

Дієслова *вивчати, учити*

Дієслова *вивчати, учити* потребують після себе запитання ЩО? Але значення груп слів, які вживаються з цими дієсловами, різні. *Порівняйте:*

Він вивчає	математику. фізику. українську мову.
Він учить	слова. дієслова. вірші.

Verbs *вивчати (to study), учити (to learn)*

The verbs *вивчати (to study)* and *учити (to learn)* require the question ЩО? (*WHAT?*). But the meaning of the word combinations used with these verbs are different. *Compare:*

He studies	mathematics. physics. Ukrainian language.
He learns	words. verbs. verses.

Дієслова *вивчати, учитися (навчатися)*

Дієслово *учитися (навчатися)* вживається з іменниками, які означають місце навчання і відповідають на запитання ДЕ? (місцевий відмінок (М.в)).

Наприклад:

Богдан вчиться (навчається) в університеті.

Дієслово *вивчати* вживається зі словами, які позначають дисципліни, і вимагає після себе прямого додатка (знахідний відмінок (Зн. в.) без прийменника).

The verbs *вивчати, учитися (навчатися) (to study)*

The verb *учитися (навчатися) (to study)* is used with the nouns which denote the place of studying and answer the question ДЕ? (*WHERE?*) (the Prepositional case (case 6)).

Example:

Bohdan studies at the university.

The verb *вивчати (to study)* is used with the words denoting subjects and requires the direct object (the Accusative case (case 4) without any preposition).

	Знахідний відмінок		Accusative case	
	що?	математику.	what?	mathematics.
Богдан вивчає		фізику.	Bohdan studies	physics.
		українську мову.		Ukrainian language.

Коли обираєте дієслово, звертайте увагу на зміст фрази і запитання після дієслова.

When selecting the verb pay attention to the meaning of the phrase and the question after the verb.

Уживання дієслів у формі наказового способу.

Для вираження прохання та наказу вживаються дієслова у формі наказового способу. Ці форми залежать від дієвідміни дієслова.

Запам'ятайте фрази, у яких після дієслів наказового способу можуть уживатись іменники в знахідному відмінку.

Читай(-те) журнал (журнали)!

Дай(-те) яблуко (яблука)!

Покажі газету (газети)!

(покажіть)

Слова, які відповідають на запитання **ЯК?**

На запитання **ЯК?** відповідають прислівники, що називають ознаку дії. Прислівники – це незмінні слова. Вони часто мають суфікси **-о**, **-е**:

дóбре (well), швídко (quickly), повíльно (slowly),

гóлосно (loudly), тíхо (silently), хóлодно (cold), тéпло (warm)

Питальне речення з питальним словом **ЧОМУ?** та відповідь на нього.

Якщо ви хочете дізнатися, якою є причина дії, ви повинні поставити запитання з питальним словом **ЧОМУ?** У відповіді на таке запитання вживається сполучник **ТОМУ ЩО**, який не змінюється. Друга частина складного речення зі сполучником **ТОМУ ЩО** виражає причину дії:

- **Чому** вона не любить дивитися телевізор?

- **Тому що** вона не розуміє українську.

(Вона не любить дивитися телевізор, **тому що** вона не розуміє українську).

The usage of verbs in the form of the imperative mood.

To express a request or an order the verbs in the form of the imperative mood are used. These forms are built in different ways depending on the conjugation of the verb.

Remember the following expressions in which after the verbs in the imperative mood nouns in the Accusative case may be used.

Read the magazine (magazines)!

Give an apple (apples)!

Show the newspaper (newspapers)!

Words answering the question **HOW?**

Adverbs answer the question **HOW?** and indicate the characteristic features of an action. Adverbs are unchangeable words. They often have suffix **-o**, **-e**:

Interrogative sentence with the question word **WHY?** and answer to it.

If you want to know what caused the action you are to put the question with the question word **ЧОМУ?** (**WHY?**). Answering such a question one uses the conjunction **BECAUSE** which is unchangeable. The second part of the compound sentence with the conjunction **BECAUSE** expresses the cause of an action.

- **Why** doesn't she like to watch TV?

- **Because** she does not understand Ukrainian.

(She doesn't like to watch TV, **because** she doesn't understand Ukrainian).

Конструкції з дієсловом ЛЮБИТИ + інфінітив.

Після дієслова ЛЮБИТИ може вживатися або іменник у знахідному відмінку, або інфінітив. Інфінітив, який завжди знаходиться в постпозиції, тільки називає дію і ніколи не змінюється. Порівняйте:

Олена любить музику.

Олена любить слухати музику.

Позначення місця дії. Місцевий відмінок іменника.

Іменник, який позначає місце дії і відповідає на запитання ДЕ?, стоїть у місцевому відмінку (в. 6). Цей відмінок має закінчення *-i* в однині та прийменники В/У, НА. В іменників чоловічого роду це закінчення додається до форми називного відмінка, а в іменників жіночого та середнього роду змінює закінчення називного відмінка: *-а/-я, -о/-е* на *-i*.

Називний відмінок (в. 1) Nominative case	
Це	Бенін. місто. кімната. вулиця.

Деякі іменники чоловічого роду в місцевому відмінку мають закінчення *-у*. Їх треба запам'ятати:

у словнику, у гуртожитку, у парку, у кіоску, у цирку

Вживання прийменників В/У або НА в місцевому відмінку.

Іменники в місцевому відмінку вживаються з прийменниками В/У або НА. Для української мови не є характерним збіг голосних або приголосних. Тому для уникнення збігу приголосних вживається У, а для уникнення збігу голосних – В, наприклад:

Вони живуть у Києві. Я живу в Ірані.

Constructions with the verb TO LIKE + Infinitive.

After the verb TO LIKE either noun in the Accusative case or an infinitive can be used. Infinitive is always situated in the postposition, it only names the action and never changes.

Compare:

Helen likes music.

Helen likes to listen to music.

Expressing of the place of action. The Prepositional case of the noun.

Noun denoting the place of an action and answering the question WHERE? changes due to the Prepositional case (case 6). For this case the ending *-i* in the singular as well as usage of the prepositions В/У (IN), НА (ON) is typical. Nouns of the masculine gender add ending *-i* to the stem in the grammar form of the Nominative case. Nouns of the feminine and neuter genders change the endings of the Nominative case (*-а/-я, -о/-е*) into ending *-i*.

Місцевий відмінок (в. 6) Prepositional case		
Богдан	живе (де?)	в Беніні. в місті. в кімнаті. на вулиці.

Some nouns of the masculine gender have ending *-y* in the Prepositional case. One should keep them in mind:

Usage of the prepositions В/У (IN) or НА (ON) in the Prepositional case.

Nouns in the form of the Prepositional case are used with the prepositions В/У (IN) or НА (ON). Coincidence of vowels or consonants is not typical to the Ukrainian language. In order to avoid coincidence of consonants one should use У and to avoid coincidence of vowels preposition В is used. For example:

На початку речення перед приголосним звичайно вживається прийменник У, наприклад:

As usual preposition **У** is used at the beginning of the sentence before the consonant, for example:

У Танзанії живе моя сестра.

Основні значення прийменників місцевого відмінка:

Here are the central meanings of the Prepositional case prepositions:

В/У – знаходження всередині чого-небудь;

В/У – disposition of an object inside something;

НА – знаходження на поверхні чого-небудь. Порівняйте:

НА – disposition of an object on the surface of something. Compare:

- *Де зóшит?*

- *Where is the exercise-book?*

- *У столі.*

- **In** the table.

- *Де кнiга?*

- *Where's the book?*

- **На** столі.

- **On** the table.

Іноді вживання цих прийменників слід запам'ятати, наприклад:

In some cases one should remember which preposition to use, for example:

на факультеті, на пошті, на стадіоні

Чергування звуків при творенні форм місцевого відмінка іменника.

Interchange of sounds while forming grammar forms of nouns in the Prepositional case.

Якщо основа іменника в називному відмінку закінчується на **з, к, х**, то в місцевому відмінку перед закінченням **-і** ці звуки змінюються на **з', ц', с'**, наприклад:

If the stem of the noun in the Nominative case ends in **з, к, х** then these sounds change to **з', ц', с'** in the Prepositional case, for example:

дорóга – *на дорóзі*   **г** → **з**

зупiнка – *на зупiнцi*   **к** → **ц**

пóверх – *на пóверсі*   **х** → **с**

Зверніть увагу, що звук **-і (-ї)** останнього складу в називному відмінку іменників чоловічого роду може змінюватися на **-о (-е)** в місцевому відмінку, наприклад:

Pay attention to the fact that sound **-і (-ї)** in the last syllable in the Nominative case of the masculine nouns can change into **-о (-е)** in the Prepositional case, for example:

живiт – *у животi*

стiл – *на столi*

твiр – *у твóрi*

Київ – *у Києвi*

Форми дієслів у минулому часі.

Якщо ви хочете сказати, що дія відбувалася в минулому (до моменту мовлення), ви повинні вжити дієслово у формі минулого часу. Дієслова в минулому часі змінюються за родами і числами та не вказують на особу.

Форми минулого часу утворюються шляхом приєднання до основи інфінітива суфіксів та закінчень минулого часу.

чита – ти:
він чита́ + в
вона́ чита́ + ла
вонó чита́ + ло
вони́ чита́ + ли

Питальне речення з питальним словом **КОЛИ?** та відповідь на нього. Особливості прислівників, які позначають час дії (**ВРА́НЦІ, ВДЕНЬ, УВЕ́ЧЕРІ, ВНО́ЧІ, УЧО́РА**).

Якщо ви хочете дізнатися про час дії, ви повинні поставити запитання з питальним словом КОЛИ? У відповіді на це запитання вживаються слова: ВРАНЦІ, ВДЕНЬ, УВЕЧЕРІ, ВНОЧІ, УЧОРА. Вони не змінюють свою форму, але мають чергування **в//у** залежно від фонетичних умов. Для уникнення збігу приголосних вживається **у**, а збігу голосних – **в**, наприклад:

Коли він писав твір? Він писáв твір ура́нці.

На початку речення завжди вживається **у**, наприклад:

Коли ти читав? Учóра ввéчері я читáв.

Verbal forms in the Past tense.

If you want to say that the action took place in the past (before the moment of speech), you should use the verb in the Past Tense. Verbs in the Past Tense save their gender and number, but do not indicate the person.

Past Tense forms are formed by means of adding suffixes and endings of the Past Tense to the infinitive stem of the verb.

Interrogative sentence with the question word WHEN? and the ways to answer to it. Special features of the adverbs indicating time of an action (IN THE MORNING, IN THE AFTERNOON, IN THE EVENING, AT NIGHT, YESTERDAY).

If you want to find out time of an action, you should put a question with the question word WHEN? To answer this question one should use words: IN THE MORNING, IN THE AFTERNOON, IN THE EVENING, AT NIGHT, YESTERDAY. They do not change their form, but there is interchange of sounds **в//у** depending on the phonetic conditions. In order to avoid the coincidence of consonants **у** is used, and to avoid the coincidence of vowels **в** is used, for example:

At the beginning of the sentence **у** is always used, e.g.:

Запам'ятайте, що конструкції з питальним словом вимовляються з ІК–2.

Форма знахідного відмінка (в. 4) іменників (істота).

Іменники, що позначають істоту, у знахідному відмінку відповідають на запитання КОГО? і мають закінчення : чоловічий рід **-а/-я**; жіночий рід **-у/-ю**.

Називний відмінок (в. 1) The Nominative case	
<i>Хто це?</i>	
Це	студент. іноземець. Сергій. Оксана Олеся Марія

Форми особових займенників у знахідному відмінку.

Особові займенники в знахідному відмінку мають такі форми:

Хто? (в. 1)

я
ти
він
вона́
ми
ви
вони

Кого? (в. 4)

мене́
тебе́
його́
її́
нас
вас
їх

У відповіді на запитання **ЯК ЙОГО́ ЗВА́ТИ?** вживаються займенники у формі знахідного відмінка.

- *Як його́ зва́ти?*
- *Його́ зва́ти Ігор.*

Remember, that constructions with the question word are pronounced according to IC–2.

The Accusative case form of the nouns (animate object).

Nouns denoting animate objects in the Accusative case answer the question КОГО? (WHOM?) and have the following endings: **-а/-я** in masculine gender; **-у/-ю** in feminine gender.

Знахідний відмінок (в. 4) The Accusative case	
<i>Кого́ ти ба́чив?</i>	
Я бачив	студента. іноземця. Сергія. Оксану. Олесю. Марію

Forms of personal pronouns in the Accusative case.

Personal pronouns in the Accusative case have such endings:

Answering the question **WHAT'S HIS NAME?** personal pronouns are used in the form of the Accusative case.

Позначення місця дії та напрямку руху.

Інформацію про місце знаходження предмета, особи, про місце дії та напрямок руху можна отримати за допомогою питальних слів **ДЕ?** **КУДИ?** **ЗВІДКИ?**

Ви вже знаєте, що у відповіді на запитання **ДЕ?** вживається іменник у формі місцевого відмінка з прийменниками **В/У**, **НА**.

У відповіді на запитання **КУДИ?** вживається іменник у формі родового відмінка з прийменником **ДО** та у формі знахідного відмінка з прийменниками **НА**, **В/У**. У відповіді на запитання **ЗВІДКИ?** вживається іменник у формі родового відмінка та прийменник **З** (**ЗІ**, **ІЗ**).

Що це? (називний відмінок)		<i>Це Ліван. Це Палестина.</i>
Де? (Where? place) (місцевий відмінок)	був, жив, учівся	у Лівані у Палестині
Куди? (Where? direction) (знахідний відмінок/ родовий відмінок)	поїхав	у Ліван (до Лівану) у Палестину (до Палестини)
Звідки? (From where?) (родовий відмінок)	приїхав	з Лівану з Палестини

Питальне речення з питальним словом **ЗВІДКИ?** (*Звідки ви приїхали?*). Відповідь на нього.

Якщо ви хочете дізнатися, звідки людина приїхала, ви повинні поставити запитання: **ЗВІДКИ ти (ви) приїхав (приїхала, приїхали)?** У відповіді на це запитання вживаються іменники у формі родового відмінка (в. 2) з прийменником **З** (**ЗІ**, **ІЗ**):

- *Звідки вона приїхала?*
- *Вона приїхала з Індії.*
- *Звідки він приїхав?*
- *Він приїхав зі Львова.*

Expressing the place of action and the direction of action.

One may get information about the position of an object or a person, the place of action and the direction of action by using such question words as **WHERE?** (place), **WHERE?** (direction), **FROM WHERE?**

Answering the question **WHERE?** (place) one should use noun in the Prepositional case with the prepositions **В/У** (in), **НА** (on).

Answering the question **WHERE?** (direction) one should use noun in the Genitive case with the preposition **ДО** (to), and in the Accusative case with the preposition **НА** (on), **В/У** (in). Answering the question **FROM WHERE?** the noun is used in the Genitive case with the prepositions **З** (**ЗІ**, **ІЗ**) (from).

Interrogative sentence with the question word **FROM WHERE?** (*Where are you from?*). Answer to it.

If you want to know from where did the person come, you should put the question **WHERE ARE YOU FROM?**

When answering this question, you should use noun in the Genitive case with the prepositions **З** (**ЗІ**, **ІЗ**).

- *Where did she arrive from?*
- *She arrived from India.*
- *Where did he arrive from?*
- *She arrived from Lviv.*

Запам'ятайте, що конструкції з питальним словом вимовляються з ІК-2.

Родовий відмінок іменника.

Іменники, які позначають місце початку руху і відповідають на запитання ЗВІДКИ?, вживаються в родовому відмінку (в. 2) з прийменником. Однина цього відмінка утворюється таким чином:

- в іменників чоловічого роду до форм називного відмінка додаються закінчення **-а (-я)** чи **-у (-ю)**;
- в іменників жіночого роду закінчення називного відмінка замінюються на **-и (-і, -ї)**;
- в іменників середнього роду закінчення називного відмінка замінюються на **-а/-я**.

Називний відмінок (в. 1) The Nominative case	
Це	Катáр, Кíїв. Україна. Індíя. місто.

Конструкції з дієсловом **ХОТИТИ** + інфінітив.

Після дієслова ХОТИТИ завжди вживається інфінітив. Пам'ятайте, що інфінітив знаходиться в постпозиції і ніколи не змінюється. Порівняйте:

*Олена хоче знáти українську мóву.
Студéнти хочуть працювáти.*

Remember that interrogative constructions are pronounced according to the IC-2.

The Genitive case of the noun.

Nouns denoting the starting point of an action and answering the question FROM WHERE? are used in the Genitive case (case 2) with a preposition. The singular of the Genitive case is formed in the following way:

- the masculine nouns in the Nominative case get the endings **-а (-я)** or **-у (-ю)**;
- the feminine nouns change endings of the Nominative case into **-и (-і, -ї)**;
- the endings of the nouns of the neuter gender in the Nominative case are changed into **-а (-я)**.

Родовий відмінок (в. 2) The Genitive case	
Богдán приїхав (звідки?)	з Катáру, Кíєва. з України. з Індíї. з міста.

Constructions with the verb **TO WANT** + Infinitive.

After the verb TO WANT one should always use the infinitive. Remember that the infinitive always stands in the postposition and never changes. Compare:

*Helen wants to know Ukrainian.
Students want to work.*

Орудний відмінок іменника. Конструкція ХТО ХОЧЕ БУТИ КИМ?

Якщо ви хочете сказати про свою майбутню професію, вам потрібно сказати так:

Я хочу́ бути́ лікарем.

Після дієслова БУТИ вживається іменник у формі орудного відмінка (в. 5). Однина цього відмінка іменників чоловічого роду утворюється приєднанням закінчень **-ом, -ем, -єм** до початкової форми, жіночого роду – **-ою**.

Називний відмінок	Орудний відмінок
ч. р.	
хто?	ким?
інженер	інженером
викладач	викладачем
лікар	лікарем
учитель	учителем
водій	водієм
ж. р.	
медсестра	медсестрою

Якщо ви хочете запитати про майбутню професію людини, ви повинні вжити речення з питальним словом КИМ? (це форма орудного відмінка питального займенника *хто?*):

Ким ти (ви) хочеш (хочете) бути?

Не вживайте у цій питальній конструкції займенник ЩО?, як це притаманно англійській мові.

The Instrumental case of nouns. Construction WHO WANTS TO BE WHAT?

If you want to say about your future profession you should say in such a way:

I want to be a doctor.

After the verb TO BE a noun in the form of the Instrumental case is used. Singular masculine nouns in this case get the endings **-ом, -ем, -єм** to the initial form, feminine gender – **-ою**.

Nominative case	Instrumental case
ч. р.	
who?	whom?
інженер	інженером
викладач	викладачем
лікар	лікарем
учитель	учителем
водій	водієм
ж. р.	
медсестра	медсестрою

To ask about somebody's future profession you should use the sentence with a question word КИМ? (What?) (it is the interrogative pronoun *хто?* (*what?*) in the Instrumental case):

What do you want to be?

Do not use the pronoun ЩО? (What?) in this interrogative construction like it's used in English.

Конструкції з прямою та непрямою мовою.

Пряма мова – це мова суб’єкта речення, що передається дослівно, без змін, від імені суб’єкта. Непряма мова – це також мова суб’єкта речення, що передається оповідачем від себе, з посиланням на автора. Вона припускає зміни, які не суперечать основному змісту висловлювання. Пряма мова береться в лапки і є другою частиною складного речення після двокрапки:

Джон сказав: „Я хочу вивчати українську мову”.

Непряма мова є другою частиною складного речення зі сполучником ЩО: *Джон сказав, що він хоче вивчати українську мову.*

Дієслова руху ІТИ, ЇХАТИ.

Дієслово ІТИ означає односпрямований рух без використання транспорту, а ЇХАТИ – рух за допомогою транспорту. Інформацію про напрямок руху можна отримати за допомогою питального слова КУДИ? Це запитання завжди пов’язане з дієсловами руху. У відповіді на запитання КУДИ? вживаються іменник у формі родового відмінка з прийменником ДО та у формі знахідного відмінка з прийменниками НА, В/У або прислівники ДОДОМУ, ТУДИ, СЮДИ.

Constructions with direct and indirect speech.

Direct speech is a speech of the subject of the sentence which is reported literally without any change on behalf of the subject. Indirect speech is also a speech of the subject of the sentence which is retold by another person on behalf of the subject of speech. Indirect speech allows of some alteration which mustn’t disagree with the gist (with the general meaning of the sentence). Direct speech is written in quotes and is the second part of the compound sentence after a colon:

John said: „I want to learn Ukrainian”.

Indirect speech is also the second part of a compound sentence with the conjunction ЩО (that): *John said **that** he wanted to learn Ukrainian.*

The verbs of motion TO GO, TO MOVE (BY VEHICLE).

The verb TO GO means the unidirectional motion without transport usage (going on foot), and TO MOVE (BY VEHICLE) – movement by means of transport. One may get information about movement direction with the help of the question word WHERE TO? Such question is always connected with the verbs of motion. To answer the question WHERE TO? a noun in the form of a Genitive case with the preposition ДО (UP TO), a noun in the form of an Accusative case with the prepositions НА (ON), В/У (IN) or the adverbs HOMEWARDS, THERE, HERE are used.

Рід (gender)	Називний відмінок що?	Що робити?	Знахідний відмінок куди?	Закінчення
ч. р. (masculine)	гуртожиток музей готель	йти (іти) їхати	у гуртожиток у музей у готель	Н. в.=Зн. в.
с. р. (neuter)	озеро кафе		на озеро у кафе	Н. в.=Зн. в.
ж. р. (feminine)	кімната їдальня аудиторія		у кімнату у їдальню в аудиторію	А – У Я – Ю (і)Я – (і)Ю
множина (plural)	театри вистави		у театри на вистави	Н. в.=Зн. в.

Дієслово ЙТИ вживається також у переносному значенні.

На вулиці йде сніг.

У кінотеатрі йде цікавий фільм.

Час іде швидко.

Питальна конструкція ДЕ МОЖНА КУПИТИ (ЩО)? та відповідь на неї.

Синтаксична конструкція ДЕ МОЖНА КУПИТИ (ЩО)? вживається, якщо ви хочете дізнатися про місце придбання якихось речей.

У відповіді на це запитання використовується речення, на початку якого вживається іменник у формі місцевого відмінка з прийменниками У/НА, а після дієслова КУПИТИ – у знахідному відмінку.

- Де можна купити олівці?

- У магазині. (У магазині можна купити олівці.)

- Де можна купити листівку?

- На пошті. (На пошті можна купити листівку.)

Конструкція У КОГО Є ЩО. Закінчення іменників та особових займенників в родовому відмінку однини (в. 2).

Синтаксична конструкція У КОГО Є (ЩО/ХТО)? використовується, якщо ви хочете дізнатися про наявність чого-небудь або кого-небудь в іншої особи. В українській мові є обов'язковим вживання дієслова Є (третя особа однини дієслова БУТИ) у значенні наявності чого-небудь або кого-небудь.

Для відповіді на це запитання використовується речення, на початку якого знаходиться іменник або займенник у формі родового відмінка з прийменником У. Однина цього відмінка в іменників утворюється таким чином:

- іменники чоловічого роду у формі родового відмінка мають закінчення **-а (-я), -ія (-ая)** чи **-и**;

- іменники жіночого роду у формі родового відмінка мають закінчення **-и (-і, -ї)**.

The verb TO GO is used in the transferred meaning too.

It is snowing in the street.

There is an interesting film at the cinema.

Time goes quickly.

Interrogative sentence WHERE CAN ONE BUY (WHAT)? and answer to it.

Syntactic construction WHERE CAN ONE BUY (WHAT)? is used, if you want to find out the information about the place you've acquired something.

Answering this question a sentence with the opening noun in the form of a Prepositional case with the prepositions У (IN), НА (ON) is used and after the verb TO BUY – in the form of an Accusative case is used.

- Where may I buy pencils?

- In the shop. (You may buy pencils in the shop.)

- Where may I buy a post-card?

- At the post. (You may buy a post-card at the post.)

Construction WHO HAS WHAT. Flexions of nouns and personal pronouns in the Genitive case in singular (case 2).

Syntactic construction WHO HAS WHAT (WHOM)? is used when you want to find out the information if somebody has something or somebody (about family relations). In the Ukrainian language usage of the verb IS (form of the verb TO BE in the grammar form of the 3rd person in singular) meaning the availability of something or somebody is obligatory. The form of this verb is unchangeable.

Answering this question, a sentence with the opening noun or a pronoun in the form of a Genitive case with the preposition У (IN) is used. Singular form of the noun in this case is formed in the following way:

- nouns in masculine in the form of the Genitive case have the flexions **-а (-я), -ія (-ая)** or **-и**;

- nouns in feminine in the form of the Genitive case have the flexions **-и (-і, -ї)**.

Називний відмінок (в. 1) The Nominative case	
ч. р.	студѐнт Набѐль Андрѐй Миколаѐй Мустафа́ та́то лі́кар інозѐмець ! Алі
ж. р.	сестра́ Ната́ля Марѐя ! Карѐн

Родовий відмінок (в. 2) The Genitive case	
ч. р.	у студѐнта у Набѐля в Андрѐя Миколаѐя у Мустафѐй у та́та у лі́каря в інозѐмця ! в Алі
ж. р.	у сестрѐй у Ната́лі у Марѐї ! у Карѐн

Особові займенники в родовому відмінку мають такі форми:

Personal pronouns in the Genitive case have such forms:

Хто? (в. 1)	У когó? (в. 2)
я	у мѐне
ти	у тѐбе
він	у ньóго
вона́	у не́ї
ми	у нас
ви	у вас
вонѐй	у них

Зверніть увагу, що форми особових займенників третьої особи (*він, вона, вони*) після прийменників уживаються з приставним **н**: *у ньóго, у не́ї, у них*.

Pay attention that the forms of the personal pronouns in the third person (he, she, it) after the prepositions are used with the prosthesis of **n**: *у ньóго, у не́ї, у них*.

Запитання про вартість: СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЩО? Відповідь на нього.

Синтаксична конструкція СКІЛЬКИ КОШТУЄ (ЩО)? використовується, якщо ви хочете дізнатися про вартість якоїсь речі. У відповіді на це запитання використовується речення з числівниками, після яких використовуються іменники у формі родового відмінка. Після числівників 2, 3, 4 вживаються іменники у формі називного відмінка множини, а після числівників 5, 6 і більше – іменники у формі родового відмінка множини:

2 (дві), 3, 4 гривні (копійки)

5–10–20, 25, багато ... гривень (копійок)

Зверніть увагу, що після дієслова КОШТУЄ (КОШТУЮТЬ) словосполучення 1 (одна) гривня (копійка) вживається в знахідному відмінку. Порівняйте:

Це 1 (одна) гривня (копійка).

Яблуко коштує 1 (одну) гривню (копійку).

Вживання вказівних займенників ЦЕЙ, ЦЯ, ЦЕ, ЦІ на позначення ознаки.

Вказівні займенники ЦЕЙ, ЦЯ, ЦЕ, ЦІ вживаються у реченні на позначення ознаки і залежать від роду, числа та відмінка іменників, до яких вони належать. Ці займенники виконують у реченні таку саму функцію, як і прикметники, і відповідають на запитання ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ? ЯКЕ? ЯКІ?

Зверніть увагу, що вказівний займенник ЦЕ у реченні типу *Це стіл* виступає в позиції суб'єкта і є незмінним. Порівняйте:

Це журнал.

This is a magazine.

Це газета.

This is a newspaper.

Це морозиво.

This is an ice-cream.

Це цукерки.

These are sweets.

Question about cost: HOW MUCH SOMETHING COSTS? Answer to it.

The syntactic construction HOW MUCH SOMETHING COSTS? is used if you want to know about the cost of something. Answering this question, a sentence with the numerals after which nouns in the form of a Genitive case is used. After the numerals 2, 3, 4 nouns in the form of a Nominative case in plural are used and after the numerals 5, 6 and more nouns in the form of a Genitive case in plural are used:

2 (two), 3, 4 hryvnias (kopecks)

5–10–20, 25, many ... hryvnias (kopecks) гривень (копійок)

Pay attention, that after the verb COST (КОШТУЄ / КОШТУЮТЬ) the word combination 1 (one) hryvnia (kopeck) in the grammar form of the Accusative case is used. Compare:

This is 1 (one) hryvnia (kopeck).

The apple costs 1 (one) hryvnia (kopeck).

Usage of the demonstrative pronouns THIS / THESE meaning the object feature.

The demonstrative pronouns THIS / THESE are used in the sentence meaning the object feature and depend on the gender, number and case of the noun they belong to. These pronouns fulfil the same function in the sentence as adjectives and answer the question ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ? (WHICH ONE?).

Pay attention, that the demonstrative pronoun THIS in the sentences like *This is a table* is the subject of the sentence and doesn't change its grammar form. Compare:

Цей журнал коштує 2 гривні.

This magazine costs 2 hryvnias.

Ця газета коштує гривню.

This newspaper costs 1 hryvnia.

Це морозиво коштує 4 гривні.

This ice-cream costs 4 hryvnias.

Ці цукерки коштують 22 гривні.

These sweets cost 22 hryvnias.

Конструкція з дієсловом ЗНАХОДИТИСЯ.

Синтаксична конструкція ДЕ ЗНАХОДИТЬСЯ (ЗНАХОДЯТЬСЯ) ЩО? вживається, якщо ви хочете дізнатися, де знаходиться той чи інший об'єкт, місце або річ. Відповідь на це запитання потребує використання іменника в місцевому відмінку (в. 6).

- Де знаходиться кафе „Спорт”?

- На вулиці Соборній.

- Де знаходяться ці речі?

- На столі.

Доконаний і недоконаний вид дієслів. Видові пари. Слова – сигнали НДВ.

Українські дієслова мають два види: доконаний (ДВ [де ве]) та недоконаний (НДВ [ен де ве]).

Дієслова недоконаного виду містять інформацію тільки про факт дії. Дієслова доконаного виду надають ще й інформацію про наявність чи відсутність результату дії.

Запитання дієслова НДВ – *що робі́ти?*

Запитання дієслова ДВ – *що зробі́ти?*

Дієслова НДВ мають форми теперішнього часу, минулого часу, синтетичну та аналітичну форми майбутнього часу.

Дієслова ДВ мають форми минулого часу та просту форму майбутнього часу.

Дві форми одного й того самого дієслова, які мають тотожне лексичне значення, але відрізняються за видом, утворюють видову пару.

НДВ	ДВ
писáти	написáти
читáти	прочитáти
бáчити	побáчити
робі́ти	зробі́ти

Construction with the verb TO BE SITUATED (LOCATED).

The syntactic construction WHERE IS SOMETHING SITUATED? is used if you want to find out where one or another object, place or a thing is situated. Answering such a question one should use noun in the grammar form of the Prepositional case (case 6).

- Where is the "Sport" cafe?

- In the Soborna street.

- Where are these things?

- On the table.

Perfective and imperfective aspects of a verb. Aspectual pairs. Words-signals of the verbs of the imperfective aspect.

Ukrainians verbs have two aspects: perfective and imperfective.

The verbs of the imperfective aspect mean the fact of the action itself. The verbs of the perfective aspect give also information about the presence or absence of the result of an action.

The question put to the verbs of the imperfective aspect is *what to do?*

The question put to the verbs of the perfective aspect is *what to have done?*

The verbs of the imperfective aspect may be used in the grammar form of the Present Tense, Past Tense, complex and compound forms of the Future Tense.

The verbs of the imperfective aspect may be used in the grammar form of the Past Tense and simple form of the Future Tense.

Two forms of the same verb with the synonymic lexical meaning but different aspect form the aspectual pair.

The verbs of the imperfective aspect	The verbs of the perfective aspect
to write	to have been written
to read	to have been read
to see	to have been seen
to do	to have been done

З дієсловами НДВ вживаються слова-сигнали на позначення довготривалої або повторюваної дії: *довго, весь час, скільки часу, кожного дня, постійно, регулярно* тощо.

The words-signals, which indicate long-term actions or action that is repeated, are used with the verbs of imperfective aspect: *long, all the time, how much time, every day, constantly, regularly* and similar.

	<i>Називний відмінок (в.1)</i> Nominative case	<i>Родовий відмінок (в.2)</i> Genitive case	<i>Називний відмінок (в.1)</i> Nominative case	<i>Родовий відмінок (в.2)</i> Genitive case	
	<i>хто?</i> who?	<i>у ко́го?</i> who (has)?	<i>є хто? (що?)</i> has whom? (what)?	немає не було не буде haven't (hasn't)	<i>кого? (чого?)</i> whom? what?
Особові займенники	я (I) ти (you) він (he) вона (she) ми (we) ви (you) вони (they)	у мене (I) у тебе (you) у нього (he) у неї (she) у нас (we) у вас (you) у них (they)	є він (have him) є вони (have them) є вона (has her) є ти (has you) є ви (have) you є ми (have us) є я (have me)	немає його (don't have him) немає їх (don't have them) немає її (doesn't have her) немає тебе (doesn't have you) немає вас (don't have you) немає нас (don't have us) немає мене (don't have me)	
Ч. р. masculine	Віктор (Victor) Сергій (Serhii)	у Віктора (Victor) у Сергія (Serhii)	є брат (has a brother) є викладач (has a teacher)	немає брата (doesn't have a brother) немає викладача (doesn't have a teacher)	
Ж.р. feminine	Ганна (Hanna) сестра (sister) бабуся (grandmother) Марія (Mariia)	у Ганни (Hanna) у сестри (sister) у бабусі (grandmother) у Марії (Mariia)	є сестра (has a sister) є подруга (has a female friend) є онука (has a 31 granddaughter) є тітка (has an aunt)	немає сестри (doesn't have a sister) немає подруги (doesn't have a female friend) немає онуки (doesn't have a granddaughter) немає тітки (doesn't have an aunt)	

Закінчення іменників та особових займенників у давальному відмінку однини (в. 3).

Давальний відмінок позначає роль одержувача чогось завдяки дії суб'єкта. Значення одержувача в українській мові позначається за допомогою форм давального відмінка (в. 3) іменника. Іменники, які позначають адресата, відповідають на запитання КОМУ?

Наприклад: Він телефонував брату, сестрі.

Запам'ятайте, що в українській мові в цьому разі не треба використовувати прийменники.

Іменники в давальному відмінку однини мають різні закінчення.

Іменники чоловічого роду:

- ові (-у) – після твердих приголосних;
- еві (-ю) – після м'яких приголосних;
- єві (-ю) – після голосних.

Іменники жіночого роду мають закінчення:

- і – після приголосного;
- ї – після голосного.

Називний відмінок (в. 1) Nominative case	
<i>Хто? (Who?)</i>	
Це (This is)	брат (brother) викладач (teacher) Андрій (Andrew) лікар (doctor) сестра́ (sister) Оле́ся (Olesia) Марі́я (Mariia)

Flexions of nouns and personal pronouns in the Dative case in singular (case 3).

Dative case (case 3) indicates the role of the recipient of something due to the action of the subject. The recipient in the Ukrainian language is expressed through the form of the Dative case (case 3) of a noun. The nouns denoting the addressee answer the question КОМУ? (TO WHOM?).

Example: He called his brother and sister.

Remember that in the Ukrainian language in such a case there is no need to use a preposition before the object.

Nouns in the grammar form of the Dative case in singular have different flexions. Nouns in masculine have such flexions:

- ові (-у) – after the hard consonants;
- еві (-ю) – after the soft consonants;
- єві (-ю) – after the vowels.

Nouns in feminine have such flexions:

- і – after the consonant;
- ї – after the vowel.

Давальний відмінок (в. 3) Dative case		Відмінкові закінчення Case flexions
<i>Кому? (Whom?)</i>		
подобатися (to like) подарувати (to present) дати (to give) скільки років (how old)	брато́ві (у) викладаче́ві (у) Андрі́єві (-ю) лікаре́ві (-ю) сестрі́ Оле́сі Марі́ї	□ + ові (у) □ + еві (у) й → єві (ю) □ + еві (ю) а → і я → і ія → ії

Приголосні *з, к, х* перед закінченням *-і* змінюються на *з, ц, с*.

Consonants *з, к, х* before the flexion *-і* are changed into *з, ц, с*.

Називний відмінок (в. 1) The Nominative case	Давальний відмінок (в. 3) Dative case
пóдруга (friend) бібліотéка (library) мýха (fly)	пóдрузі friend) бібліотéці (library) мýсі (fly)

Особові займенники в давальному відмінку змінюються так:

Personal pronouns in the Dative case change in such a way:

Називний відмінок (в. 1) Nominative case	Давальний відмінок (в. 3) Dative case
я (I) ти (you) він, вонó (he, it) вонá (she) ми (we) ви (you) воні́ (they)	мені́ (me) тобі́ (you) йомý (him) їй (her) нам (us) вам (you) їм (them)

Майбутній час дієслів доконаного (ДВ) і недоконаного виду (НДВ).

The Future Tense of the verbs in perfective and imperfective aspects.

Дієслова недоконаного виду мають аналітичну і синтетичну форму майбутнього часу, дієслова доконаного виду – лише просту форму. Синтетична форма майбутнього часу дієслів недоконаного виду утворюється приєднанням до інфінітива особових закінчень.

The verbs of the imperfective aspect have analytical and synthetic form of the Future Tense and the verbs of the perfective aspect – only simple form. Synthetic form of the Future Tense of verbs of the imperfective aspect is created through the infinitive completion with the personal flexions.

<i>Особа</i> Person	<i>Синтетична форма майбутнього часу дієслів НДВ</i> Synthetic form of the Future Tense of the verbs of imperfective aspect
я ти він/вона́/ вонó ми ви вони	працюва́тиму працюва́тимеш працюва́тиме працюва́тимемо працюва́тимете працюва́тимуть

Аналітична форма майбутнього часу дієслів НДВ утворюється за допомогою особових форм допоміжного дієслова *бу́ти* та інфінітива основного дієслова:

Analytic form of the Future Tense of the verbs of perfective aspects appears by means of the personal forms of auxiliary verb *to be* and the infinitive of a basic verb:

<i>Особа</i>	<i>Аналітична форма майбутнього часу дієслів НДВ</i>
Я Ти Він / вона́ / вонó Ми Ви Воні́	бу́ду працюва́ти бу́деш працюва́ти бу́де працюва́ти бу́демо працюва́ти бу́дете працюва́ти бу́дуть працюва́ти

Дієслова доконаного виду майбутнього часу мають ті самі особові закінчення, що й дієслова недоконаного виду в теперішньому часі.

The verbs of perfective aspect in the grammar form of the Future Tense have the same flexions as the verbs of imperfective aspect in the grammar form of the Present Tense.

Форми іменників на позначення часу: ГОДИНА, ХВИЛИНА, РІК, МІСЯЦЬ, ТИЖДЕНЬ, ДЕНЬ після числівників.

Після числівника *один* іменник ставиться в називному відмінку однини (в. 1): *одна година, одна хвилина, один рік, один день.*

Числівник *один* змінюється за родами: *один тиждень, одна доба, одне речення.*

Після числівників *два, три, чотири* іменник стоїть у називному відмінку множини (в. 1): *дві години, дві хвилини, два місяці, два тижні.*

Числівник *два* має форму чоловічого та жіночого роду: *два дні, дві години.*

При числівниках *п'ять, шість* і більше іменник має форму родового відмінка множини: *п'ять годин, шістьдесят хвилин, десять місяців, дванадцять днів, тисяча років.*

У непрямих відмінках іменник і числівник стоять у тому самому відмінку: *трьох годин, трьом годинам, із трьома годинами.*

Слова *пів, півтора* (*півтори* – жіночого роду), *чверть* вимагають іменників в родовому відмінку однини: *півтора місяця, півтора тижня, півтори хвилини, чверть години.*

Порядкові числівники в називному, місцевому та знахідному відмінку.

Порядкові числівники позначають порядок предметів при лічбі або місце предмета серед однорідних.

Порядкові числівники утворюються від основ кількісних числівників за допомогою закінчень **-ий, -а, -є** прикметників твердої групи при ствердінні кінцевого приголосного основи: *п'ятий, п'ята, п'яте.*

The forms of the temporal nouns HOUR, MINUTE, YEAR, MONTH, WEEK, DAY after the numerals.

After the numeral *one* the noun is used in the grammar form of the Nominative case in singular: *one hour, one minute, one year, one day.*

The numeral *one* is changed depending on the genders: *one week, one day, one sentence.*

After the numerals *two, three, four* a noun is used in the plural form of the Nominative case (case 1): *two hours, two minutes, two months, two weeks.*

The numeral *two* is used in the grammar form of masculine and feminine gender: *two days, two hours.*

After the numerals *five, six* and further a noun is used in the form of Genitive case in plural: *five hours, sixty minutes, ten months, twelve days, thousand years.*

In the Objective cases noun and numeral are used in the same case: *трьох годин, трьом годинам, із трьома годинами.*

The words *half, one and a half, a quarter* require usage of nouns in the grammar form of Genitive case in singular: *a month and a half, a week and a half, a moment (minute and a half), a quarter of hour.*

Ordinal numerals in the Nominative, Prepositional and Accusative cases.

Ordinal numerals denote numbering of things or a place of an object in the row of the homogeneous ones.

Ordinal numerals are derived from the stems of the cardinal numerals by means of the hard group adjectival completions **-ий, -а, -є** through the hardening of the final consonant of the word stem: *п'ятый, п'ята, п'яте (fifth).*

<p>Порядкові числівники <i>перший, другий</i> мають інші основи, ніж відповідні кількісні числівники.</p> <p>У числівників <i>третій, четвертий</i> основа кількісного числівника зазнала певних змін.</p> <p>Порядкові числівники змінюються за родами, числами й відмінками, як прикметники: <i>третій</i> – як прикметники м'якої групи, усі інші – як прикметники твердої групи.</p> <p>У складених порядкових числівниках змінюється тільки останнє слово (у складених кількісних числівниках – усі складові частини): <i>двадцять п'ятий</i> – <i>двадцяті п'яті</i>.</p>	<p>The stems of the ordinal numerals <i>first, second</i> differ from the stems of the corresponding cardinal numerals.</p> <p>The stems of the cardinal numerals <i>third, fourth</i> are changed in a certain way.</p> <p>Ordinal numerals change their gender, number and case like adjectives: <i>third</i> – like the adjectives of the soft group, the other ones – like the adjectives of the hard group.</p> <p>Compound ordinal numerals change only the last word while compound ordinal numerals change all the components: <i>двадцять п'ятий</i> (<i>twenty-fifth</i>) – <i>двадцяті п'яті</i> (<i>twenty-five</i> in the Genitive case).</p>
<p>Запитання про час: КОТРА́ ГОДІ́НА? КОЛІ́? та О КОТРИ́Й ГОДІ́НІ? Відповіді на ці запитання.</p> <p>При визначенні часу доби (дня і ночі) в українській мові перед словом <i>годі́на</i> найчастіше (і це є нормативним) вживається порядковий числівник, а не кількісний: <i>зараз рівно п'ята, зустрінемось о четвертій</i>.</p> <p>На запитання у формі КОТРА́ ГОДІ́НА? ми даємо відповідь: <i>п'ята годі́на сімна́дцять хви́лін</i>.</p> <p>На запитання у формі О КОТРИ́Й ГОДІ́НІ? ми даємо відповідь: <i>о п'ятій годі́ні сімна́дцять хви́лін</i>.</p> <p>Порядковий числівник і займенник <i>котра́</i> узгоджуються в роді з іменником <i>годі́на</i>. На першому місці стоїть назва годин (як основна інформація), а потім додається інформація про хвилини. Години змінюються через кожні 60 хвилин, а позначення хвилин залишається тим самим, тому кількість хвилин позначається кількісним числівником.</p> <p>Зверніть увагу! На позначення часу не використовують прийменник У/В.</p>	<p>Questions about the time: WHAT TIME IS IT? WHEN? and AT WHAT TIME? Answers to these questions.</p> <p>In the designation of the time of day (both night and day) in the Ukrainian language before the word <i>an hour</i> mostly ordinal numeral but not a cardinal one is used: <i>It is five o'clock sharp, let's meet at four o'clock</i>.</p> <p>Answering the question WHAT TIME IS IT? we give such an answer: <i>It's seventeen minutes past five</i>.</p> <p>Question AT WHAT TIME? needs an answer <i>at seventeen minutes past five</i>.</p> <p>Ordinal numeral and pronoun <i>which</i> concord in gender with the noun <i>hour</i>. The nomination of hours as basic information stands first and then information about the minutes is added. Hours change in each 60 minutes and denotation of minutes remains the same. That is why the number of minutes is designated by a cardinal numeral.</p> <p>Pay attention! In denotation of time a preposition У/В is not used.</p>

Закінчення іменників та особових займенників в орудному відмінку однини (в. 5).

Запитання на зразок *З ким ви познайомилися?* у відповіді вимагають вживання іменників та особових займенників в орудному відмінку та прийменника *з* (ІЗ) або *зі*.

Запам'ятайте відмінкові закінчення іменників чоловічого та жіночого роду в орудному відмінку однини.

Flexions of nouns and personal pronouns in the Instrumental case (case 5) in singular.

Questions along the lines “*With whom did you get acquainted?*” demand usage of the nouns and personal pronouns in the Instrumental case with the preposition *з* (ІЗ) or *зі* in the answer.

Remember the case flexions of the nouns of masculine and feminine genders in the Instrumental case in singular.

Називний відмінок (в. 1) Nominative case		Орудний відмінок (в. 5) Instrumental case		Відмінкові закінчення Case endings
<i>Хто? Who?</i>		<i>(З) ким? With whom?</i>		
Це	дека́н ба́тько Набі́ль товáриш виклада́ч ліка́р Сергі́й ! Алі́ сестра́ Ле́ся Софі́я ма́ти ! Росі́н	познайо́митися танцюва́ти розмовля́ти	з дека́ном з ба́тьком з Набі́лем з товáришем з виклада́чем з ліка́рем і́з Сергі́єм з Алі́ і́з сестро́ю з Ле́сею і́з Софі́єю з ма́тір'ю з Росі́н	□ + ом о → ом ь → ем ш + ем ч + ем (а)р + ем й → ем – а → ою я → ею (і)я → єю

Особові займенники в орудному відмінку змінюються таким чином:

The personal pronouns in a Dative case changes in this way:

Називний відмінок (в. 1) Nominative case	Орудний відмінок (в. 5) Instrumental case
я	зі мно́ю
ти	з тобо́ю
він, воно́	з ним
вона́	з не́ю
ми	з на́ми
ви	з ва́ми
вони́	з ни́ми

Дієвідмінювання та вживання дієслова МОГТИ́.

Дієслово МОГТИ́ (ЗМОГТИ́) передає значення можливості, уміння й дозволу на здійснення дії. Воно належить до першої дієвідміни. В усіх формах теперішнього і майбутнього часу відбувається чергування *г/ж*.

Conjugation and usage of the verb CAN.

The verb CAN means the possibility, ability and permission of the action realization. It belongs to the first conjugation. Interchange of consonants *г/ж* occurs in all the forms of Present or Future Tense.

<i>могти́ – змогти́</i>	<i>г → ж</i>
я	(з)мо́жу
ти	(з)мо́жеш
він, вона	(з)мо́же
ми	(з)мо́жемо
ви	(з)мо́жете
вони	(з)мо́жуть
	(з)міг, (з)могла́, (з)могли́

Після дієслова МОГТИ вживається інфінітив, який завжди знаходиться в постпозиції, тільки називає дію і ніколи не змінюється. Дія може стосуватися теперішнього, майбутнього і минулого часу.
Вона може розмовляти українською.
Я зможу виконати цю роботу завтра.
Вони змогли (можуть, зможуть) закінчити роботу вчасно.

After the verb CAN the infinitive is used. The infinitive always stands in the postposition, nominates the action itself and never changes. The action can be related to the Present, Future and Past Tense.
She can speak Ukrainian.
I will be able to fulfil this work tomorrow.
They were able (are able, will be able) to meet a deadline.

Особливості дієвідмінювання та вживання дієслова *ПОДОБАТИСЯ*.

Дієслово першої дієвідміни *ПОДОБАТИСЯ* в теперішньому часі найчастіше вживається в третій особі.

Це дієслово вживається в конструкції *КОМУ́ ПОДОБАЄТЬСЯ ХТО (ЩО)*.

Зверніть увагу! У цій конструкції суб'єкт (іменник або займенник) знаходиться після дієслова, а перед дієсловом стоїть іменник або займенник у давальному відмінку.

Пам'ятайте! Дієслово узгоджується із суб'єктом речення.

The peculiarities of conjugation and usage of the verb *TO LIKE*.

The verb of the first conjugation *TO LIKE* in the Present Tense is mostly used in the grammar form of the third person.

This verb is used in the construction *WHO LIKES WHOM (WHAT)*.

Pay attention! In such a construction a subject (a noun or pronoun) stands after a verb and before a verb a noun or pronoun in the form of the Dative case is used.

Remember! A verb agrees with the subject of a sentence.

<i>Кому́? Давальний відмінок (в. 3)</i> Dative case To whom?		<i>Хто? Що? Називний відмінок (в. 1)</i> Nominative case Who? What?
Мені Тобі Іва́нові (-у) Виклада́чеві (-у) Окса́ні Лі́дії	подоба́ється подоба́ються подоба́вся подоба́лася подоба́лося подоба́лися	підру́чник дівча́та уро́к ві́дповідь мі́сто студе́нти

Запитання з питальними словами *ПРО ЩО? ПРО КОГО?* та відповідь на нього.

Після дієслів *ду́мати, говори́ти, мрія́ти, чита́ти, чу́ти, запитува́ти* вживаються іменники в знахідному відмінку (в. 4) з прийменником *ПРО*. Вони позначають об'єкт мовлення і відповідають на запитання *ПРО ЩО? ПРО КОГО?*

Question with the question words *ABOUT WHAT? ABOUT WHOM?* and answer to it.

After the verbs *to think, to talk, to dream, to read, to hear, to ask* nouns in the Accusative case with the preposition *ПРО* (about) are used.

They denote an object and answer the question *ABOUT WHAT? ABOUT WHOM?*

<i>Дієслова</i> Verbs	<i>Про що? Знахідний відмінок (в.4)</i> About what?	<i>Про ко́го? Знахідний відмінок (в.4)</i> About whom?	<i>Про ко́го? Знахідний відмінок (в.4)</i> About whom?
писати	про Київ	про поета	про мене
читати	про Ірак	про письменника	про тебе
розповідати	про батьківщину	про вчителя	про <i>нього</i>
мріяти	про Україну	про сина	про <i>неї</i>
думати	про кохання	про подругу	про нас
говорити	про море	про бабусю	про вас
чутти	про Суми	про дівчину	про <i>них</i>

Відповіді на запитання про погоду.

У відповіді на запитання **ЯКА СЬОГОДНІ ПОГОДА?** вживаються прислівники *тепло, холодно, жарко, сонячно, хмарно* та вказівки на температуру й природні явища. Наприклад:

- *Яка сьогодні погода?*
- *Сьогодні тепло і сонячно.*
- *Сьогодні іде дощ і холодно.*
- *Сьогодні дуже жарко, плюс сорок (градусів).*

Відповіді на запитання про самопочуття.

У відповіді на запитання **ЯК ХТО СЕБЕ ПОЧУВАЄ?** вживаються прислівники *добре, погано, чудово, нормально* тощо.

Інформація про конкретне самопочуття передається дієсловами: *почувати себе, хворіти – захворіти, боліти – заболіти* у конструкціях **ХТО ПОЧУВАЄ (ПОЧУВАВ) СЕБЕ ЯК?, ХТО ХВОРИЄ (ЗАХВОРИВ)?, У КОГО БОЛІТЬ ЩО?**

Answering the question about the weather.

Answering the question **WHAT IS THE WEATHER LIKE TODAY?** adverbs *warmly, coldly, hotly, sunny, cloudy* as well as indications on temperature and natural phenomena are used. For example:

- *What is the weather like today?*
- *It's warmly and sunny today.*
- *Today is raining and the weather is cold.*
- *It is very hot today, forty degrees above zero.*

Answering the question about the feeling.

In the reply to question **HOW SOMEBODY'S FEELING?** adverbs *well, badly, perfectly, normally* are used.

Information about the way somebody feels is given by the verbs *to feel like, to be sick* in the constructions **HOW DOES SOMEBODY FEEL LIKE? HOW DID SOMEBODY FEEL LIKE? WHO IS SICK? WHO BECAME SICK? WHO HAS ANY PAIN?**

Зверніть увагу! Дієслово БОЛІТИ – ЗАБОЛІТИ вживається в теперішньому часі тільки в третій особі:

У мене боліть голова.

У нього болять зуби.

Pay attention! The verb TO PAIN is used in the Present Tense only in the grammar form of the third person:

My head is paining. (I have a headache.)

He has a toothache.

Питальна конструкція *СКІЛЬКИ ВАМ РОКІВ?* і відповідь на неї.

Відповідь на запитання *СКІЛЬКИ ВАМ (БУЛО, БУДЕ) РОКІВ?* починається із займенника (або іменника) в давальному відмінку (в. 3), а числівник знаходиться завжди перед іменником *рік*.

Запам'ятайте відмінкові форми іменника *рік*, які можуть вживатися з певними числівниками.

Interrogative construction *HOW OLD ARE YOU?* and reply to it.

Reply to the questions *HOW OLD ARE YOU? HOW OLD WERE YOU? HOW OLD YOU WILL BE?* begins with the pronoun or a noun in the grammar form of the Dative case, and a numeral is always used before the noun *year*.

Remember the case forms of the noun *year* which may be used with the certain numerals.

<i>Кому</i> <i>Давальний відмінок (в. 3)</i> Whom?	<i>Скільки</i> <i>Називний відмінок (в. 1)</i> How much?	<i>(є) років</i> <i>було років</i> <i>буде років</i>	<i>Відмінкова форма</i> Case form
мені тобі йому їй вам Антону Ганні	1 2, 3, 4 5, 6, ... , 20, 100, багато, мало, небагато, скільки	рік роки років	Н. в. (в. 1) однини Н. в. (в. 1) множини Р. в. (в. 2) множини

Родовий відмінок іменників (множинá)

Іменники у формі родового відмінка у множині мають такі закінчення:

Nouns in the form of the Genitive case have the following flexions:

Рід	Називний відмінок (в. 1) однини	Родовий відмінок (в. 2) множини
ч. р.	університет□ олівець□ музей□ студент□ викладач□	університет ІВ олівц ІВ музе їв студент ІВ викладач ІВ □, -їв
ж. р.	книжк А стат тя аудитор ія студентк А бабус я	книжок□ стат ей аудитор ій □ студенток□ бабус ь □, -ей
с. р.	вікн О місц Е занят тя	вікон □ місць □ заня ть □ □

Родовий відмінок прикметників, порядкових числівників (однина)

Прикметники і порядкові числівники у формі родового відмінка однини мають такі закінчення:

Adjectives and ordinal numerals in the form of the Genitive case have the following flexions:

Називний відмінок		Родовий відмінок (однина)
ч. р.	який? котрій?	якого? котрого?
	підготовчий факультет старший брат перший курс	підготовчого факультету старшого брата першого курсу
с. р.	яке? котре?	якого? котрого?
	складне завдання третє слово	складного завдання третього слова
ж. р.	яка? котра?	якої? котрої?
	новá кни́жка іноземна студентка перша лекція	новóї кни́жки іноземно́ї студентки першо́ї лекці́ї

Родовий відмінок присвійних, вказівних і питально-відносних займенників (однина)

Присвійні, вказівні, питально-відносні займенники у формі родового відмінка однини мають такі закінчення:

Possessive, demonstrative, interrogative and relative pronouns in the form of the Genitive case in singular have the following flexions:

Називний (ч. р., с. р.)		Родовий (ч. р., с. р.)	Називний (ж. р.)		Родовий (ж. р.)
<i>брат</i>	<i>місто</i>	<i>брата, міста</i>	<i>сестра</i>	<i>сестри</i>	
мій	моє	мого́	мо́я	моє́ї	
твій	твоє	того́	тво́я	твоє́ї	
його́	його	його́	ї́	ї́	
наш	наше	на́шого	на́ша	нашо́ї	
ваш	ваше	ва́шого	ва́ша	вашо́ї	
їхній	їхне	їхнього́	їхня́	їхньо́ї	
свій	своє	свого́	сво́я	своє́ї	
цей	це	цього́	ця́	ціє́ї	
той	те	того́	та́	тіє́ї	
якій	яке	яко́го	яка́	яко́ї	
котрій	котре	котро́го	котре́	котре́ї	

**Родовий відмінок прикметників, порядкових
числівників, вказівних і присвійних займенників (множина)**

Прикметники, порядкові числівники, вказівні та присвійні займенники у формі родового відмінка множини мають такі закінчення:

Adjectives, ordinal numerals, demonstrative and possessive pronouns in the form of the Genitive case in plural have the following flexions:

Рід	Називний відмінок однина який? чий? котрий?	Родовий відмінок множина (з) яких? (із) чиїх? (з) котрих?	Закінчення
ч. р.	підготовчий факультет іноземний студент мій (свій) підручник перший журнал цей (той) товариш	підготовчих факультетів іноземних студентів моїх (своїх) підручників перших журналів цих (тих) товаришів	-их/ -іх/ -їх -ів
	яка? чия? котра?	(з) яких? (із) чиїх? (з) котрих?	
ж. р.	хороша подруга рідна сестра наша студентка третя аудиторія ця (та) вулиця	хороших подруг рідних сестер! наших студенток! третіх аудиторій цих (тих) вулиць	-их/-іх/-їх -
	яке? чие? котре?	(з) яких? (із) чиїх? (з) котрих?	
с. р.	красиве місто останнє завдання моє (своє) місце ваше кафе перше слово це (те) вікно	красивих міст останніх завдань моїх (своїх) місць ваших кафе! перших слів! цих (тих) вікон!	-их/-іх/-їх -

Давальний відмінок прикметників, порядкових числівників (однина)

Прикметники й порядкові числівники у формі давального відмінка однини мають такі закінчення:

Adjectives and ordinal numerals in the form of the Dative case in singular have the following flexions:

Називний відмінок		Давальний відмінок	Закінчення
ч. р.	який? котрий? хто? іноземний студент хороший друг перший учитель	якому? котрому? кому? іноземному студентові хорошому другові першому вчителю	-ому
ж. р.	яка? котра? хто? іноземна студентка хороша подруга перша вчителька	якій? котрій? кому? іноземній студентці хорошій подрузі першій вчительці	-ій
Запам'ятайте! рідна ма́ти		рідній ма́тері	

Давальний відмінок присвійних і вказівних займёвників (однина)

Присвійні та вказівні займенники у формі давального відмінка однини мають такі закінчення:

Possessive and demonstrative pronouns in the form of the Dative case in singular have the following flexions:

Називний відмінок		Давальний відмінок	Закінчення
чий? який? хто?		чисму? якому? кому?	
ч. р.	мій твій наш брат ваш їхній свій цей (той)	моєму твоєму нашому братові/ вашому брату їхньому своєму цьому (тому)	-ому -ьому -єму
ж. р.	чия? яка? хто? моя твоя наша ваша сестра їхня своя ця (та)	чий? якій? кому? моїй твоїй нашій вашій сестрі їхній своїй цій (ті)	-ій -ій

Давальний відмінок прикметників, присвійних та вказівних займівників (множина)

Прикметники, присвійні та вказівні займенники у формі давального відмінка множини мають такі закінчення:

Adjectives, possessive and demonstrative pronouns in the form of the Dative case in plural have the following flexions:

Називний відмінок (множина)	Давальний відмінок (множина)	Закінчення
<p align="center">чиї? які ? котрі? хто?</p> <p>іноземні студенти перші вчителі мої (свої, твої) брати наші (ваші) друзі їхні лікарі ці (ті) водії</p>	<p align="center">чиїм? якім? котрим? комú?</p> <p>іноземним студентам першим учителям моїм (своїм, твоїм) братам нашим (вашим) друзям їхнім лікарям цим (тим) водіям</p>	<p align="center">-им / -їм / -ім -ам / -ям</p>
<p>іноземні студентки перші вчительки мої (свої, твої) сестри наші (ваші) подруги їхні матері ці (ті) люди</p>	<p>іноземним студенткам першим вчителькам моїм (своїм, твоїм) сестрам нашим (вашим) подругам їхнім матерям цим (тим) людям</p>	<p align="center">-им / -їм / -ім -ам / -ям</p>

Знахідний відмінок прикметників, порядкових числівників (однина)

Прикметники й порядкові числівники у формі знахідного відмінка однини мають такі закінчення:

Adjectives and ordinal numerals in the form of the Accusative case in singular have the following flexions:

Рід	Називний відмінок	Знахідний відмінок	Закінчення
ч. р.	який? котрій? що? великий текст перший тест	який? котрій? що? Я написав великий текст. перший тест.	Зн. в. = Н. в.
	який? котрій? хто? іноземний студент перший учитель	якого? котрбого? кого? Ми зустріли іноземного студента. першого вчителя.	-ого
с. р.	яке? котрє? що? складне запитання третє завдання	яке? котрє? що? Він зрозумів складне запитання. третє завдання.	Зн. в. = Н. в.
ж. р.	яка? котра? що? красива площа третя вправа	яку? котру? що? Друг показав мені красиву площу. третю вправу.	-у/ю
	яка? котра? хто? рідна сестра перша вчителька	яку? котру? кого? Я давно не бачив рідну сестру. першу вчительку.	

Знахідний відмінок присвійних і вказівних займенників (однина)

Присвійні та вказівні займенники у формі знахідного відмінка однини мають такі закінчення:

Possessive and demonstrative pronouns in the form of the Accusative case in singular have the following flexions:

Рід	Називний відмінок	Знахідний відмінок	Закінчення
ч. р.	чий? який? що? мій твій наш університет ваш факультет їхній свій цей той	чий? який? що? мій твій Я добре знаю наш університет. ваш факультет. їхній свій цей той	Зн. в = Н. в.
ч. р.	чий? який? хто? мій твій наш товариш ваш лікар їхній свій цей той	чийого? якого? кого? мого твого нашого Я добре знаю вашого товариша. їхнього лікаря. свого цього того	-ого -ього
с. р.	чье? яке? що? моє твое наше ваше місто їхнє своє це те	чье? яке? що? моє твое наше Я хочу побачити ваше місто. їхнє своє це те	Зн. в = Н. в.
ж. р.	чия? яка? що? хто? моя твоя наша країна ваша сестра їхня своя ця та	чию? яку? що? кого? мою твою Він побачить нашу країну. вашу сестру. їхню свою цю ту	-у/ю

Знахідний відмінок іменників, прикметників, займенників (множина)

Іменники, прикметники і займенники у формі знахідного відмінка множини мають такі закінчення:

Nouns, adjectives and pronouns in the form of the Accusative case in plural have the following flexions:

Називний чий? які? що?	Знахідний чий? які? що?	Закінчення
мої (свої) нові зошити твої цікаві книжки наші красиві озера ваші домашні вправи їхні наукові статті ці (ті) чудові місця	мої (свої) нові зошити твої цікаві книжки наші красиві озера ваші домашні вправи їхні наукові статті ці (ті) чудові місця	Зн. в. = Н. в.
чий? які? хто?	чийх? якіх? когó?	
мої хороші друзі твої старші брати наші знайомі студенти ваші досвідчені викладачі їхні товариші ці (ті) лікарі мої старші сестри твої вродливі подруги наші іноземні студентки ваші розумні дочки їхні знайомі артистки ці (ті) вчительки	моїх хороших друзів твоїх старших братів наших знайомих студентів ваших досвідчених викладачів їхніх товаришів цих (тих) лікарів моїх старших сестер твоїх вродливих подруг наших іноземних студенток ваших розумних дочок їхніх знайомих артисток цих (тих) вчительок	-їх/-их -ів -їх/-их —

Орудний відмінок іменників (однина і множина)

Іменники у формі орудного відмінка мають такі закінчення:

Nouns in the form of the Instrumental case have the following flexions:

	ким? (однина)	Закінчення	ким? (множина)	Закінчення
бути стати працювати	біологом фізиком математиком архітектором робітником	-ом	біологами фізиками математиками архітекторами робітниками	-ами / -ями
	лікарем викладачем учителем	-ем	лікарями викладачами учителями	
	учителькою медсестрою	-ою	учительками медсестрами	

Орудний відмінок іменників, прикметників, порядкових числівників (однина)

Іменники, прикметники та порядкові числівники у формі орудного відмінка однини мають такі закінчення:

Nouns, adjectives and ordinal numerals in the form of the Instrumental case in singular have the following flexions:

	Називний відмінок якій? котрій? хто?	Орудний відмінок яким? котрим? ким?	Закінчення
ч. р.	відомий артист перший викладач	відомим артистом першим викладачем	-им/-ом -им/-ем
	яка? котра? хто?	якою? котрою? ким?	
ж. р.	відома письменниця перша вчителька	відомою письменницею першою вчителькою	-ою/-єю -ою/-ою

Орудний відмінок, прикметників, присвійних і вказівних займенників (однина)

Прикметники, присвійні та вказівні займенники у формі орудного відмінка однини мають такі закінчення:

Adjectives, possessive and demonstrative pronouns in the form of the Instrumental case in singular have the following flexions:

Рід	Називний відмінок	Орудний відмінок	Закінчення
ч. р.	<p>чий? який? хто?</p> <p>мій (свій) хороший друг твій рідний брат наш (ваш) викладач їхній арабський студент цей (той) хлопець</p>	<p>з чийм? з яким? з ким?</p> <p>з моїм (зі своїм) хорошим другом з твоїм рідним братом з нашим (з вашим) викладачем з їхнім арабським студентом з цим (тим) хлопцем</p>	<p>-їм/-ім/-им -ом/-ем</p>
ж. р.	<p>чия? яка? хто?</p> <p>моя (своя) рідна сестра твоя добра подруга наша вчителька ваша відома артистка їхня іноземна студентка ця (та) красива дівчина</p>	<p>з чиєю? з якою? з ким?</p> <p>з моєю (зі своєю) рідною сестрою з твоєю доброю подругою з нашою вчителькою з вашою відомою артисткою з їхньою іноземною студенткою з цією (тією) красивою дівчиною</p>	<p>-ою, -ьою, -єю</p>

Орудний відмінок присвійних і вказівних займенників, порядкових числівників (множина)

Присвійні та вказівні займенники й порядкові числівники у формі орудного відмінка множини мають такі закінчення:

Possessive and demonstrative pronouns and ordinal numerals in the form of the Instrumental case in plural have the following flexions:

Називний відмінок (множина)	Орудний відмінок (множина)	Закінчення
<p align="center">які? чиї? котрі? хто?</p> <p>перші вчителі мої (свої, твої) брати наші (ваші) друзі їхні досвідчені лікарі ці (ті) водії</p>	<p>(з) якими? (з) чиїми? (з) котрими? (з) ким?</p> <p>з першими учителями з моїми (своїми, твоїми) братами з нашими (вашими) друзями з їхніми досвідченими лікарями з цими (тими) водіями</p>	<p align="center">-ими -їми -іми -ами/- ями</p>
<p>перші вчительки мої (свої, твої) сестри наші (ваші) подруги їхні матері ці (ті) письменниці</p>	<p>з першими вчительками з моїми (своїми, твоїми) сестрами з нашими (вашими) подругами з їхніми матеріями з цими (тими) письменницями</p>	<p align="center">ими -їми -іми -ами/- ями</p>

Місцевий відмінок іменників (однина)

Іменники у формі місцевого відмінка однини мають такі закінчення:

Nouns in the form of the Prepositional case in singular have the following flexions:

Називний відмінок (Н. в.) що?		Місцевий відмінок (М. в.) де?	Закінчення
ч. р.	університет музей готель планетарій	в університеті у (в) музеї у (в) готелі у (в) планетарії	□ + і й → ї ь → і (і)й → (і)ї
ж. р.	кімната вулиця аудиторія	у (в) кімнаті на вулиці в аудиторії	а → і я → і (і)я → (і)ї
с. р.	вікно море завдання	на (у) вікні у (в, на) морі у (в) завданні	о → і е → і я → і
	Чилі Конго Перу	у (в) Чилі у (в) Конго у (в) Перу	!
		у (в) будінку у (в) гуртожитку у (в) банку у (в) Мінську в аеропорту!	к + у

Запам'ятайте!

Називний відмінок що?	Місцевий відмінок де?
<i>з – з</i>	
підлога	на підлозі
діалог	у (в) діалозі
універмаг	в універмазі
<i>к – ц</i>	
урок	на уроці
бібліотека	у (в) бібліотеці
поліклініка	у (в) поліклініці
дощка	на дошці
зупинка	на зупинці
кніжка	у (в) кніжці
<i>х – с</i>	
пóверх	на пóверсі

Уживання прийменників *у (в), на* з іменниками в місцевому відмінку

Прийменники *у (в), на* з іменниками у формі місцевого відмінка вживаються так:

Prepositions *у (в) (in), на (on)* with nouns in the form of the Prepositional case are used in the following way:

1. На початку речення:
  - а) **в** + голосний (В Україні ...)
  - б) **у** + приголосний (У Києві ...)
- ! 2. У середині речення:
  - а) голосний + **в** + голосний (Студенти в аудиторії.)
  - б) приголосний + **у** + приголосний (Друг у кімнаті.)
  - в) голосний + **в** + приголосний (Студентка в бібліотеці.)
  - г) приголосний + **в** + голосний (Студент в університеті.)

Запам'ятайте!

у/в	на	на
у (в) будинку	на вулиці	на сході
в університеті	на проспекті	на заході
в інституті	на площі = на майдані	на півночі
у (в) клубі	на зупинці	на півдні
у (в) театрі	на стадіоні	
у (в) готелі	на станції (метро)	
у (в) музеї		
у (в) кімнаті	на уроці	
у (в) бібліотеці	на лекції	
в аудиторії	на заліку	
у (в) посольстві	на практиці	
	на перерві	
у (в) місті		
у (в) селі	на концерті	
у (в) парку	на виставці	
у (в) завданні	на заводі	
	на фабриці	
	на факультеті	
	на дошці	

Місцевий відмінок іменників (множинá)

Іменники у формі місцевого відмінка множини мають такі закінчення:

Nouns in the form of the Prepositional case in plural have the following flexions:

Рід	Називний відмінок (однина) що?	Місцевий відмінок (множина) де?	Закінчення
ч. р.	стіл стілець музей	на столах на стільцях у музеях	-ах -ях
ж. р.	кімната вулиця аудиторія	у кімнатах на вулицях в аудиторіях	-ах -ях
с. р.	вікно море завдання	на вікнах у(на) морях у завданнях	-ах -ях

Місцевий відмінок прикметників, порядкових числівників (однина)

Прикметники й порядкові числівники у формі місцевого відмінка однини мають такі закінчення:

Adjectives and ordinal numerals in the form of the Prepositional case in singular have the following flexions:

Рід	Називний відмінок	Місцевий відмінок	Закінчення
ч. р.	який? що? інженерний факультет синій зошит котрий? що? перший поверх третій будинок	у (в), на якому? де? на інженерному факультеті у синьому зошиті у (в), на котрому? де? на першому поверсі у третьому будинку	-ому -ьому
с. р.	яке? що? складне завдання синє море котре? що? перше слово третє завдання	у (в), на якому? де? у складному завданні у синьому морі в (у), на котрому? де? у першому слові у третьому завданні	-ому -ьому
ж. р.	яка? що? рідна країна домашня робота котра? що? перша вправа третя аудиторія	у (в), на якій? де? у рідній країні у домашній роботі у (в), на котрій? де? у першій вправі у третій аудиторії	-ій

Місцевий відмінок присвійних займенників (однина)

Присвійні займенники у формі місцевого відмінка однини мають такі закінчення:

Possessive pronouns in the form of the Prepositional case in singular have the following flexions:

Рід	Називний відмінок	Місцевий відмінок	Закінчення
ч. р.	чий? що? мій стіл твій підручник наш університет ваш гуртожиток їхній комп'ютер свій дім його, її будинок	у(в), на чийому (чисму)? де? на моєму столі у твоєму підручнику у нашому університеті у вашому гуртожитку у їхньому комп'ютері у своєму домі у його, у її будинку	-сму -ому -ьому
Рід	Називний відмінок	Місцевий відмінок	Закінчення
с. р.	чье? що? моє вікно твое завдання наше місто ваше оповідання їхнє місце своє завдання його, її фото	у (в), на чийому (чисму)? де? на моєму вікні у твоєму завданні у нашому місті у вашому оповіданні на їхньому місці у своєму завданні на його, її фото	-сму -ому -ьому
ж. р.	чия? що? моя кімната твоя вулиця наша країна ваша зупинка їхня аудиторія своя кімната його, її книжка	у (в), на чийй? де? у моїй кімнаті на твоїй вулиці у нашій країні на вашій зупинці у їхній аудиторії у своїй кімнаті на його, її книжці	-їй -ій

Місцевий відмінок вказівних займєнників (однина)

Вказівні займенники у формі місцевого відмінка однини мають такі закінчення:

Demonstrative pronouns in the form of the Prepositional case in singular have the following flexions:

Рід	Називний відмінок який? яка? яке? що?	Місцевий відмінок у (в) на якому? у (в) на якій? де?
ч. р.	цей, той будинок	у (в) цьому, тому будинку
ж. р.	ця, та аудиторія	у (в) цій, тій аудиторії
с. р.	це, те завдання	у (в) цьому, тому завданні

Місцевий відмінок прикметників, порядкових числівників, присвійних і вказівних займєнників (множина)

Прикметники, порядкові числівники, присвійні та вказівні займенники у формі місцевого відмінка множини мають такі закінчення:

Adjectives, ordinal numerals, possessive and demonstrative pronouns in the form of the Prepositional case in plural have the following flexions:

Називний відмінок які? котрі? чий? що?	Місцевий відмінок у(в), на, яких? котрих? чийх? де?	Закінчення
різні університети красиві вулиці сині зошити ці складні завдання перше завдання	у різних університетах на красивих вулицях у синіх зошитах у цих складних завданнях у перших завданнях	-их -іх
мої словники твої книжки наші аудиторії ваші міста свої зошити ці, ті оповідання	у моїх словниках у твоїх книжках у наших аудиторіях у ваших містах у своїх зошитах у цих, тих оповіданнях	-їх -их

Означальні займенники *весь (увесь), вся (уся), все (усе), всі (усі)*

При відмінюванні означальні займенники *весь (увесь), вся (уся), все (усе), всі (усі)* мають такі форми:

Defining pronouns *весь (увесь), вся (уся), все (усе), всі (усі)* (all) change their form in the following way:

Відмінки	Однина			Множина
	ч. р.	ж. р.	с. р.	
Називний	весь	вся	все	всі
Родовий	всього	всієї	всього	всіх
Давальний	всьому	всій	всьому	всім
Знахідний	(що?) весь (кого?) всього	всю	все	(що?) всі (кого?) всіх
Орудний	всім	всією	всім	всіма
Місцевий	(в, у, на) всьому	(в, у, на) всій	(в, у, на) всьому	(в, у, на) всіх

**Граматичні таблиці
до вступного та елементарного курсу
української мови**

1. ЧАСТИНИ МОВИ
1. PARTS OF SPEECH

Таблиця 1.1 – САМОСТІЙНІ І СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ
Table 1.1 – Notional and functional words

№ пор.	Назва	Запитання	Приклади
С а м о с т і й н і ч а с т и н и м о в и			
1.	Іменник <i>Noun</i>	<i>хто?</i> <i>що?</i>	сестра, Марія, мати, брат, Ілля, вчитель, рука, аудиторія, урок, вікно, прізвище
2.	Прикметник <i>Adjective</i>	<i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i>	новий синій нова синя нове синє нові сині
3.	Займенник <i>Pronoun</i>	<i>хто?</i> <i>що?</i> <i>чий?</i> <i>чия?</i> <i>чиє?</i> <i>чиї?</i>	я ми він ти ви вона вони воно мій твій наш ваш їхній моя твоя наша ваша їхня моє твоє наше ваше їхнє мої твої наші ваші їхні

Продовження таблиці 1.1
Continued Table 1.1

№ пор.	Назва	Запитання	Приклади		
4.	Числівник <i>Numeral</i>	<i>скільки?</i> <i>котрий?</i> <i>котра?</i> <i>котре?</i> <i>котрі?</i>	один шістдесят перший перша перше перші	два сто другий друга друге другі	п'ятнадцять двісті двадцять сім третій третя трете треті
5.	Дієслово <i>Verb</i>	<i>що робити?</i> <i>що зробити?</i>	читати прочитати	писати написати	працювати
6.	Прислівник <i>Adverb</i>	<i>де?</i> <i>як?</i> <i>коли?</i> <i>куди?</i> <i>скільки?</i>	там добре сьогодні туди багато	тут легко вчора ліворуч мало	вдома тихо потім вниз двічі

Продовження таблиці 1.1
Continued Table 1.1

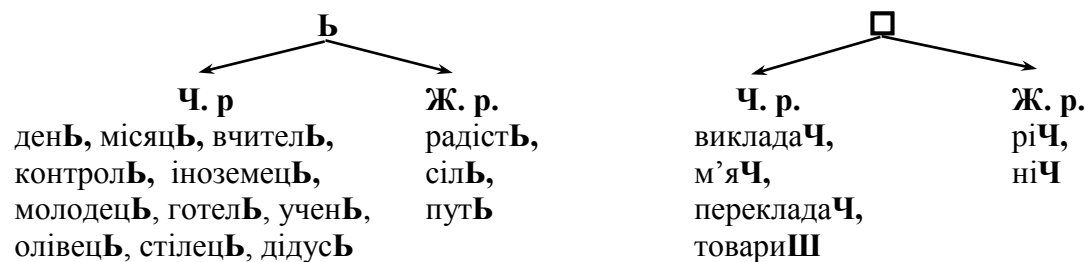
№ пор.	Назва	Запитання	Приклади
С л у ж б о в і ч а с т и н и м о в и			
7.	Прийменник <i>Preposition</i>	–	в/у, на (у школі, в університеті, на факультеті) з, із (з братом, з університету, із Запоріжжя, брат із сестрою) до (до кабінету, до сестри)
8.	Сполучник <i>Conjunction</i>	–	1) і (й), та (у значенні і): Це мама і тато. Це Андрій та Ольга. а, але : Це брат, а це друг. не тільки..., але й : Я знаю не тільки арабську, але й англійську мову. 2) тому що : Богдан добре розмовляє українською, тому що це його рідна мова. що : Я знаю, що завтра у нас екзамен. тому : Микола прокинувся пізно, тому запізнився на урок.
9.	Частка <i>Particle</i>	–	не : не працює, не говорить теж (також) : Роман – мій друг, Борис – також мій друг. чи : Чи знаєте ви українську?
10.	Вигук <i>Interjection</i>	–	О! Ой! А! Ех! Стоп! (Ой! Боляче!)

2. ІМЕННИК
2. NOUN

Таблиця 2.1 – РІД ІМЕННИКІВ
Table 2.1 – Gender of nouns

Запитання \ Рід	Чоловічий (він)	Жіночий (вона)	Середній (воно)
Хто?	друг□ Микола Сергій суддя батько староста	сестра Євгенія бабуся мати	дівча немовля
Що?	стіл □ дім □ санаторій	кімната земля стаття ніч□ екскурсія любов□ – (і)Я	вікно море місто заняття місце здоров'я
	□, -А, -О, -Я, -Й, -ІЙ, Ь	-А, -Я, -ІЯ, Ь, □	-О, -Е, -Я, -А

Запам'ятайте!

Таблиця 2.2 – МНОЖИНА ІМЕННИКІВ

Table 2.2 – Plural of nouns

Однина	Множина	Закінчення
Ч о л о в і ч и й р і д		
університет□ урок□ студент□	університет И урок И студент И	□ + И
учител Ь □ іноземец Ь □ ні Ж □ товари Ш □ виклада Ч □ до Щ □ ліка Р □	учител І іноземц І нож І товариш І викладач І дош І лікар І	Ь → І Ж Ш Ч Щ (а)Р } + І
музей край санаторі Й	музе Ї кра Ї санаторі ї	(е)Й → (е)Ї (а)Й → (а)Ї (і)Й → (і)Ї

Запам'ятайте!

- І // О** стіл – столі
гість – гості
рік – роки
сік – соки
кільр – кольори
- О // ~~О~~** гуртожиток – гуртожитки
будінок – будінки
квиток – квитки
малюнок – малюнки
садок – садки
- Е // ~~Е~~** день – дні
олівець – олівці
стілець – стільці
хлопець – хлопці
іноземець – іноземці

Продовження таблиці 2.2
Continued Table 2.2

Однина	Множина	Закінчення
Ж і н о ч и й р і д		
краї А подруг А	краї И подруг И	А → И
земл Я статт Я вулиц Я	земл І статт І вулиц І	Я → І
лабораторі Я аудиторі Я	лабораторі ї аудиторі ї	(і)Я → (і)ї
ніч □ веж А зад А душ А пл А	ноч І веж І зад І душ І пл І	□ → І (Увага! І // О, І // Е) А → І (після Ж, Ч, Ш, Щ)

Запам'ятайте!

сім'я – сім'ї
дитина – діти
людина – люди
дівчина – дівчата
мати – матері
квітка – квіти
річ – речі

Продовження таблиці 2.2
Continued Table 2.2

Однина	Множина	Закінчення
С е р е д н і й р і д		
вікн О мор Е прізвищ Е плеч Е	вікн А мор Я прізвищ А плеч І	О → А Е → Я Е → А Е → І
занятт Я завданн Я	занятт Я завданн Я	Не змінюється! <i>Doesn't change!</i>
кафе таксі радіо піаніно	кафе таксі радіо піаніно	

Запам'ятайте!

око – очі
ім'я – імена
плем'я – племена
теля – телята
курча – курчата

Таблиця 2.3 – НАЗИВНИЙ І КЛИЧНИЙ ВІДМІНКИ (в. 1 і в. 7)
Table 2.3 – Nominative and Vocative cases (case 1 and case 7)

Називний (в. 1)	Кличний (в. 7)	Називний (в. 1)	Кличний (в. 7)	Примітка
Він				
пан□ брат□	панЕ! братЕ!	АндріЙ СергіЙ	АндріЮ! СергіЮ!	
ПавлО ПетрО	ПавлЕ! ПетрЕ!			<i>Увага!</i> Перехід наголосу / <i>Stress shift</i>
батькО син□ соловейкО	батькУ! синУ! соловейкУ!			
друг□ Бог□ юнак□	дружЕ! БожЕ! юначЕ!			Чергування / <i>Interchange of consonants</i> <i>г – ж</i> <i>к – ч</i>
Вона				
пані МаринаА мамаА матИ	пані! МаринО! мамО! матИ!	ГалЯ ВалЯ ТанЯ Мар(і)Я	ГалЮ! ВалЮ! ТанЮ! Мар(і)Є!	
дочкаА сестрА	дочкО! сестрО!	землЯ	землЕ!	<i>Увага!</i> Перехід наголосу / <i>Stress shift</i>
Воно				
полЕ морЕ	полЕ! морЕ!			

Таблиця 2.4 – ДАВАЛЬНИЙ ВІДМІНОК (в. 3)
Table 2.4 – Dative case

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Давальний відмінок (в. 3) <i>Кому?</i>	Закінчення
Ч. р.	Віктор□	Віктор ОВІ Віктор У	□ + ОВІ + У
	інженер□	інженер ОВІ інженер У	□ + ОВІ + У
	лікар□	лікар ЕВІ лікар Ю	- + ЕВІ <i>ар</i> + Ю - <i>ар</i>
	батьк О	батьк ОВІ батьк У	О → ОВІ → У
	виклада Ч	викладач ЕВІ викладач У	Ч + ЕВІ + У
	товари Ш	товариш ЕВІ товариш У	Ш + ЕВІ + У
	учител Ь	учител ЕВІ учител Ю	Ь → ЕВІ → Ю
	Сергі Й	Сергі ЄВІ Сергі Ю	Й → ЄВІ → Ю
	Микола А	Микол І	А → І
	Алі Ефе	Алі Ефе	- -

Продовження таблиці 2.4
Continued Table 2.4

Ж. р.	сестр А	сестр І	А → І	
	Натал Я	Натал І	Я → І	
	Марі Я	Мар ІІ	(і)Я → (і)І	
	мат И	матер І	-ер + І	
	Ольг А	Ольг І	гА → зІ	Увага! Г→З К→Ц Х→С
	студентк А	студентц І	кА → цІ	
	Солох А	Солос І	хА → сІ	
	Ліліан	Ліліан	-	
Мішель	Мішель	-		
Лілі	Лілі	-		

Дієслова:

- відповідати – відповісти
- говорити – сказати
- давати – дати
- дарувати – подарувати
- допомагати – допомогти
- дякувати – подякувати
- подобатися – сподобатися
- показувати – показати
- розповідати – розповісти

Таблиця 2.5 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК (ПРЯМИЙ ОБ’ЄКТ) (в. 4)
Table 2.5 – Accusative case denoting the direct object

Називний відмінок (в. 1) Хто?	Що робить (роблять)?	Знахідний відмінок (в. 4) Що?
Віктор	читає	журнал □ (ч. р.)
Ганна	пише	диктант □ (ч. р.) лист (А) (ч. р.) реченн Я (с. р.) слов О (с. р.) статт Ю (ж.р.)
Студенти	слухають	музик У (ж. р.) пісн Ю (ж.р.)
Брати	читають	газет И , журнал И статт І , слов А (мн.)
Хто?	Що робить (роблять)?	Кого?
Антон	знає	Віктор А й Ілл Ю
Марія	розуміє	Ганн У й Марі Ю
Сестра	бачить	батьк А й подруг У

Дієслова:

бачити – побачити	читати – прочитати	дивитися – подивитися
вивчати – вивчити	забувати – забути	хотіти – захотіти
викликати – викликати	розв’язувати – розв’язати	купувати – купити
запитувати – запитати	писати – написати	робити – зробити
розуміти – зрозуміти	чекати – зачекати	любити – полюбити
слухати – послухати	брати – взяти	знайомити – познайомити
співати – заспівати	запрошувати – запросити	показувати – показати

Таблиця 2.6 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ІСТОТ (в. 4)
 Table 2.6 – Accusative case of animate nouns

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Знахідний відмінок (в. 4) <i>Кого?</i>	Закінчення
Ч. р.	Віктор□ інженер□ лікар□ батькО викладаЧ товариШ учительЬ СергіЙ МиколаА Алі Ефе	ВікторА інженерА лікарЯ батькА викладаЧА товариША учителЯ СергіЯ МиколУ Алі Ефе	□ + А □ + А -ар + Я О → А Ч + А Ш + А Ь → Я (і)Й → (і)Я А → У – –
	студентКА НаталЯ МарІЯ матИ	студентКУ НаталЮ МаріЮ матіР!	А → У Я → Ю (і)Я → (і)Ю –
Ж. р.	Ліліан Мішель Лілі	Ліліан Мішель Лілі	–

Дієслова:

бачити – побачити

виклика́ти – ві́кликати

забувати – забути

запрошувати – запросити

знати – узнати

показувати – показати

розуміти – зрозуміти

слухати – послухати

запитувати – запитати

Таблиця 2.7 – ЗНАХІДНИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ НАПРЯМКУ РУХУ (ГЕОГРАФІЧНІ НАЗВИ) (в. 4)
Table 2.7 – Accusative case denoting direction (geographical names)

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Що?</i>	Знахідний відмінок (в. 4) <i>Куди?</i>	Закінчення
Ч. р.	Камеру Н □ Кита Й Ізраїл Ь	у Камеру н □ у Кита й в Ізраїл ь	в. 1 = в. 4
Ж. р.	Україна Польща Нігерія Білорусь	в Україну у Польщу у Нігерію у Білорусь	А – У (і)Я – (і)Ю Ь – Ъ
С. р.	Закарпатт Я Запоріжж Я	у Закарпатт я у Запоріжж я	в. 1 = в. 4
	Конго Чилі Перу Зімбабве	у Конго у Чилі у Перу у Зімбабве	– – – –

Таблиця 2.8 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК МІСЦЯ (ГЕОГРАФІЧНІ НАЙМЕНУВАННЯ) (в. 2)
Table 2.8 – Genitive case of place (geographical names)

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Що?</i>	Родовий відмінок (в. 2) <i>Звідки?</i>	Закінчення
Ч. р.	Іран □ Китаї Ізраїль Кіпр □ Київ □ Тернопіль Шанхай	з ІранУ з КитаЮ з ІзраїЮ з КіпрУ з КиєВА з ТернополЯ із ШанхаЯ	□ + У (для назви країни або краю, острова) Й → Ю Ь → Ю □ + У □ + А (для назви міста) Ь → Я Й → Я
Ж. р.	Україна Білорусь Франція Куба Полтава Феодосія Польща Вінниця	з УкраїнИ з БілорусІ з ФранціІ з КубИ з ПолтавИ з Феодосії з ПольщІ з ВінницІ	А → И Ь → І (і)Я → (і)І А → И А → И (і)Я → (і)І А → І <i>Увага!</i> Після Щ, Ш, Ч, Ж + І Я → І
Мн.	СумИ Черкаси	із Сум□ із Черкас□	И → □
С. р.	Конго Перу Чилі Зімбабве	з Конго з Перу із Чилі із Зімбабве	

Увага!

ЗапоріжжЯ	– із ЗапоріжжЯ
РівнЕ	– із РівнОГО
КривИЙ Ріг	– із КривОГО РогУ

Таблиця 2.9 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ НАЛЕЖНОСТІ, ПРИСВІЙНОСТІ (в. 2)
Table 2.9 – Possessive Genitive

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Родовий відмінок (в. 2) <i>У кого?</i>	Закінчення
Ч. р.	Віктор □ Сергій Й вчитель Ь Осама А батько О Алі І	у Віктор А у Сергій Я у вчител Я в Осам И у батьк А в Ал І	□ + А Й → Я Ь → Я А → И О → А –
Ж. р.	Ірина А вчительк А Натал Я Марія Я мат И Мішель Ліліан	в Ірин И у вчительк И у Натал І у Марі ї у матер І у Мішель у Ліліан	А → И А → И Я → І (і)Я → (і)ї И → І (ЕР + І) – –

Таблиця 2.10 – РОДОВИЙ ВІДМІНОК ІМЕННИКІВ. ВІДМІНКОВІ ЗАКІНЧЕННЯ ІМЕННИКІВ ЧОЛОВІЧОГО РОДУ
Table 2.10 – Genitive case of nouns. Declensional endings of masculine nouns

У родовому відмінку (в. 2) іменники чоловічого роду, які мають нульове закінчення у називному відмінку (*студент, дощ*) мають закінчення *а (я), у (ю)*.

назви осіб, предметів, машин, будівель	товариш учитель автобус комп'ютер	А (я)
назви мір і ваги	гектар метр кілограм	
наукові терміни	ромб атом займенник	
назви міст	Київ Харків Нью-Йорк	
назви речовин, матеріалу	азот мед сироп	У (ю)
назви явищ природи	вітер мороз сніг	
назви точно не окресленого простору	ліс гай луг	
назви узагальнених, абстрактних понять, процесів, станів	успіх вимір розвиток	
назв річок, гір, країн	Ганг Кавказ Іран	

Таблиця 2.11 – ВЖИВАННЯ ІМЕННИКІВ ІЗ КІЛЬКІСНИМИ ЧИСЛІВНИКАМИ
Table 2.11 – Usage of nouns with the cardinal numerals

Рід	1 + називний відмінок (в. 1) однини	2, 3, 4 + називний відмінок (в. 1) множини	5, 6, багато, мало, скільки ... + родовий відмінок (в. 2) множини
Ч.р.	1 (один) університет□ 1 (один) олівець□ 1 (один) музей□ 1 (один) студент□ 1 (один) викладач□	2 (два), 3, 4 університет И 2 (два), 3, 4 олівці І 2 (два), 3, 4 музеї І 2 (два), 3, 4 студент И 2 (два), 3, 4 викладачі І -И, -І, -І	5 (п'ять) університет ІВ 5 (п'ять) олівці ІВ 5 (п'ять) музеї ІВ 5 (п'ять) студент ІВ 5 (п'ять) викладачі ІВ -ІВ, -ІВ
Ж.р.	1 (одна) книжка А 1 (одна) стаття Я 1 (одна) аудиторія Я 1 (одна) студентка А 1 (одна) бабуся Я	2 (два), 3, 4 книжки И 2 (два), 3, 4 статті І 2 (два), 3, 4 аудиторії І 2 (два), 3, 4 студентки И 2 (два), 3, 4 бабусі І -И, -І, -(і)І	5 (п'ять) книжок□ 5 (п'ять) статей І 5 (п'ять) аудиторій□ 5 (п'ять) студенток□ 5 (п'ять) бабусь□ □, -ЕІ
С.р.	1 (одне) вікно О 1 (одне) місце Е 1 (одне) заняття Я	2 (два), 3, 4 вікна А 2 (два), 3, 4 місця Я 2 (два), 3, 4 заняття Я -А, -Я	5 (п'ять) вікон □ 5 (п'ять) місць □ 5 (п'ять) занять □ □

Запам'ятайте!

два друга
два громадянина

чотири чоловіки
два імені

Таблиця 2.12 – ОРУДНИЙ ВІДМІНОК ЗІ ЗНАЧЕННЯМ СУМІСНОСТІ
Table 2.12 – Instrumental case denoting jointness

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Орудний відмінок (в. 5) <i>(з) ким?</i>	Закінчення
Ч. р.	Анто Н	(з) Антон ОМ	□ + ОМ
	Сергі Й	(із) Сергі ЄМ	Й → ЄМ
	виклада Ч	(з) викладач ЕМ	Ч + ЕМ
	товари Ш	(з) товариш ЕМ	Ш + ЕМ
	учител Ь	(з) учител ЕМ	Ь → ЕМ
	батьк О	(з) батьк ОМ	О → ОМ
	Микола А	(з) Микол ОЮ	А → ОЮ
	Алі	(з) Алі	
Ж. р.	Ганна А	(з) Ганн ОЮ	А → ОЮ
	Оля Я	(з) Ол ЕЮ	Я → ЕЮ
	Марі Я	(з) Марі ЄЮ	(і)Я → (і)ЄЮ
	мат И	(з) матір' Ю	ір + 'Ю
	Ліліан	–	–
	Мішель	–	–
	Лілі	–	–

Дієслова:

відпочивати – відпочити	вчитися
знайомитися – познайомитися	працювати
говорити – поговорити	розмовляти
гуляти – погуляти	

Таблиця 2.13 – МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК МІСЦЯ (в. 6)
Table 2.13 – Prepositional case denoting location

Рід	Називний відмінок (в. 1) <i>Що?</i>	Місцевий відмінок (в. 6) <i>Де?</i>	Закінчення
Ч. р.	магазин□ словник□ музей□ санаторій	у магазинІ у словникУ у музеї у санаторії	□ + І □ + У Й → І (і)Й → (і)І
Ж. р.	кімнатаА площа земля аудиторія	у кімнатІ на площІ на землі в аудиторії	А → І Я → І (і)Я → (і)І
С. р.	озерО морЕ містО подвір'Я	на озерІ на морІ у містІ на подвір'ї	О → І Е – І О → І 'Я → ї

Запам'ятайте! книга – у книзі   річка – у річці
універмаг – в універмазі   бік – на боці
підлога – на підлозі   поверх – на поверсі
виставка – на виставці

Таблиця 2.14 – МІСЦЕВИЙ ВІДМІНОК МІСЦЯ (в. 6) (географічні назви)
Table 2.14 – Prepositional case denoting location (geographical names)

Рід	Називний відмінок <i>Що? (в. 1)</i>	Місцевий відмінок <i>Де? (в. 6)</i>	Закінчення
Ч. р.	Іран□ Китай Ізраїль	в ІранІ у Китаї в Ізраїлі	□ + І Й → Ії Ь → І
Ж. р.	Україна Франція Білорусь	в Україні у Франції у Білорусі	А → І (і)Я → (і)Ії Ь → І
С. р.	Закарпаття Осло Делі Катманду Сан-Хосе	у Закарпатті в Осло у Делі у Катманду у Сан-Хосе	Я → І – – – –

Таблиця 2.15 – ОСНОВНІ ЗНАЧЕННЯ ВІДМІНКІВ

Table 2.15 – Central meanings of the cases

Відміннок	Запитання	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка Central meanings
		приклад	закінчення	приклад	закінчення	приклад	закінчення	
Називний (в.1) Nominative	хто? що?	банк	□	морЕ	Е	книгА площА	А	- особи або предмета / person or object <i>Це брат і сестра. Це банк. Це площа.</i> - виду зайнятості (професії) / occupation <i>Він учитель, а вона медсестра.</i> - особа, яка здійснює дію / performer of action <i>Брат працює, а сестра вчиться.</i>
		вчителЬ	Ь	вікнО	О	вулицЯ сім'Я	Я	
		героЙ музеЙ	Й	ім'Я	Я	аудиторІЯ	(і)Я	
		санаторіЙ	іЙ					
Родовий (в.2) Genitive	кого? чого?	брата словника	А	місцЯ морЯ завданнЯ	Я	сестрИ	И	- заперечення / negation (немає, не було, не буде) <i>Брата і сестри немає вдома.</i> - належності / attribute <i>Це книга студента. Студент узяв книгу в бібліотеці університету.</i> - частини цілого / part of a whole <i>половина яблука</i> - міри, кількості / measure, quantity, number <i>літр молока</i>
		банкУ	У			вулицІ площІ	І	
		учителЯ героЯ	Я			сім'І	І	
		музеЮ	Ю			аудиторіІ	(і)І	
		санаторіЮ	(і)Ю					

Продовження табл. 2.15
Continued Table 2.15

Відмінок	Запитання	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка Central meanings
		приклад	закінчення	приклад	закінчення	приклад	закінчення	
Давальний (в. 3) Dative	кому? чому?	брат ОВІ (У)	ОВІ (У)	місц Ю мор Ю завданн Ю	Ю	сестр І вулиц І площ І	І	<p>- адресата / locutionary target Я написав листи братові і сестрі.</p> <p>- особи, коли говорять про вік / person while speaking about the age Братові 20 років.</p> <p>- особи, яка відчуває необхідність, можливість зробити що-небудь (треба, можна та ін.) / person who has to do smth (one must) or has an opportunity to do smth (one may) Братові і сестрі треба вчитися.</p> <p>- певний стан особи (холодно, весело і т. ін.) / person in a certain condition Мені радісно.</p>
		банк У словник У	У			сім' І	І	
		учител ЕВІ (Ю)	ЕВІ (Ю)			аудиторі І	(і) І	
		геро ЄВІ (Ю)	ЄВІ (Ю)					
		музе Ю санаторі Ю	Ю (і) Ю					
Знахідний (в. 4) Accusative	кого?	брат А	А			сестр У	У	<p>- об'єкта, на який спрямована дія / object towards whom the action is directed Я люблю брата і сестру. Вони читають журнал і книгу.</p> <p>- напрямку руху / direction of movement Я ходив у музей. Сестра піде в аптеку.</p> <p>- часу / time у середу і в четвер.</p>
		вчител Я геро Я	Я					
	що? З.в. = Н.в. в. 4 = в. 1		З.в. = Н.в. в. 4 = в. 1			вулиц Ю сім' Ю	Ю	
					площ У	У		
					аудиторі Ю	(і) Ю		

Продовження таблиці 2.15
Continued Table 2.15

Відмінок	Запитання	Чоловічий рід		Середній рід		Жіночий рід		Основні значення відмінка Meaning
		приклад	закінчення	приклад	закінчення	приклад	закінчення	
Орудний (в. 5) Instrumental	ким? чим?	братОМ банкОМ	ОМ	словОМ	ОМ	сестрОЮ школОЮ	ОЮ	<p>- сумісності / jointness Я був в кафе з братом і сестрою. Я люблю чай з лимоном.</p> <p>- професії, роду занять / profession, occupation, activity Він працює вчителем. Ніна Петрівна раніше працювала медсестрою.</p>
		учителЕМ	ЕМ	місцЕМ	ЕМ	площЕЮ	ЕЮ	
		героЄМ музеЄМ	ЄМ			аудиторіЄЮ	(і)ЄЮ	
		санаторіЄМ	(і)ЄМ					
Місцевий (в. 6) Prepositional	(на) кому?	на студентІ на факультетІ	І			на сестрІ	І	<p>- місцезнаходження предмета (особи) / location of an object (person) Брат в університеті. Ключі на столі.</p> <p>- місця дії / location Я працюю на заводі.</p> <p>- часу / time у серпні на цьому тижні</p>
	(на, у) чому?	у банкУ	У	на морІ	І	на вулицІ	І	
	де?	у музеї	ї			на площІ	І	
		у санаторії	(і)ї			в аудиторії	(і)ї	

Таблиця 2.16 – ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ З ІМЕННИКАМИ В РІЗНИХ ВІДМІНКАХ
Table 2.16 – Usage of the prepositions with the nouns in the different cases

Відмінок	Запитання	Прийменник
Називний (в. 1)	хто? що?	–
Родовий (в. 2)	кого? чого?	без, від, з, біля, до
Давальний (в. 3)	кому? чому?	–
Знахідний (в. 4)	кого? що?	про, на, за, по
Орудний (в. 5)	ким? чим?	перед, під, за, над
Місцевий (в. 6)	кому? чому?	на, в, по, при
Кличний (в. 7)		–

Таблиця 2.17 – УЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У/ В, НА З ІМЕННИКАМИ У МІСЦЕВОМУ ВІДМІНКУ
Table 2.17 – Usage of the prepositions У/В, НА with the nouns in the Prepositional case

ЖИТИ, БУТИ, ПРАЦЮВАТИ, ВІДПОЧИВАТИ, ВЧИТИСЯ, ЗНАХОДИТИСЯ ... ДЕ?

Закритий простір Closed space	Континенти, країни, населені пункти Continents, countries, settlements	Відкритий простір Open space	Сторони світу, острови, річки Cardinal points, islands, rivers	Заходи, навчальні дії Measures, educational activities
В		НА		
у/в будинку у/в кімнаті в аудиторії у/в класі в університеті у школі у гуртожитку у/в бібліотечі у/в театрі у/в музеї у/в поліклініці у/в деканаті	в Африці у/в країні в Україні у/в Сирії у/в місті у/в Києві у/в селі	на вулиці на майдані на проспекті на зупинці на стадіоні	на півночі на півдні на сході на заході на Кубі на Дніпрі	на концерті на спектаклі на екскурсії на виставці на балеті на зборах на уроці на лекції на екзамені на консультації на практиці
	на фабриці на заводі на пошті	Запам'ятайте на березі на базарі на поверсі	в парку	на факультеті на курсі

Таблиця 2.18 – УЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКІВ У/ В, НА З ІМЕННИКАМИ У ЗНАХІДНОМУ ВІДМІНКУ
Table 2.18 – Usage of the prepositions У/В, НА with the nouns in the Accusative case

ІТИ, ЇХАТИ КУДИ?

Закритий простір Closed space	Континенти, країни, населені п'ункти Continents, countries, settlements	Відкритий простір Open space	Сторони світу, острови, річки Cardinal points, islands, rivers	Заходи, навчальні дії Measures, educational activities
В		НА		
у/в будинок у/в кімнату в аудиторію у/в клас в університет у школу у гортожиток у/в бібліотéку у/в театр у/в музей у/в поліклініку у/в деканат	в Африку у/в країну в Україну у/в Сірію у/в місто у/в Київ у/в село	на вулицю на майдан на проспект на зупинку на стадіон	на північ на південь на схід на захід на Кубу на Дніпро	на концерт на спектакль на екскурсію на виставку на балет на збори на урок на лекцію на екзамен на консультацію на практику
Запам'ятайте!				
	на фабрику на завод на пошту	на берег на базар на поверх	у/в парк	на факультет на курс

3. ЗАЙМЕННИК 3. PRONOUN

Таблиця 3.1 – ВІДМІНЮВАННЯ ОСОБОВИХ ЗАЙМЕННИКІВ
Table 3.1 – Declension of the personal pronouns

Називний відмінок (в. 1) <i>Хто?</i>	Родовий відмінок (в. 2) <i>Кого? / У (до) кого?</i>	Давальний відмінок (в. 3) <i>Кому?</i>	Знахідний відмінок (в. 4) <i>Кого? На кого? Про кого?</i>	Орудний відмінок (в. 5) <i>Ким? / З ким?</i>	Місцевий відмінок (в. 6) <i>На кому?</i>
я	мене / у (до) мене	мені	мене / на / про мене	мною / зі мною	на мені
ти	тебе / у (до) тебе	тобі	тебе / на / про тебе	тобою / з тобою	на тобі
він	його / у (до) нього	йому	його / на / про нього	ним / з ним	на ньому
вона	її / у (до) неї	їй	її / на / про неї	нею / з нею	на ній
ми	нас / у (до) нас	нам	нас / на / про нас	нами / з нами	на нас
ви	вас / у (до) вас	вам	вас / на / про вас	вами / з вами	на вас
вони	їх / у (до) них	їм	їх / на / про них	ними / з ними	на них

Таблиця 3.2 – ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ (однина і множина)
Table 3.2 – Possessive pronouns (singular and plural)

	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
я	мій	моя	моє	мої
ти	твій	твоя	твоє	твої листи
ми	наш лист	наша валіза	наше місто	наші друзі
ви	ваш друг	ваша сестра	ваше молоко	ваші валізи
він	його	його	його	його сестри
вона	її	її	її	її
вони	їхній	їхня	їхнє	їхні

Таблиця 3.3 – ВІДМІНЮВАННЯ ПРИСВІЙНИХ ЗАЙМЕННИКІВ
Table 3.3 – Declension of the possessive pronouns

Відмінок	ОДНИНА			МНОЖИНА
	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Для всіх родів
Називний (в. 1)	мій	моЯ	моЄ	моЇ
Родовий (в. 2)	моГО	моЄЇ	моГО	моЇХ
Давальний (в. 3)	моЄМУ	моЇЙ	моЄМУ	моЇМ
Знахідний (в. 4)	мій (автобус) моГО (друга)	моЮ	моЄ	моЇ (речі) моЇХ (друзів)
Орудний (в. 5)	моЇМ	моЄЮ	моЇМ	моЇМИ
Місцевий (в. 6)	на моЄМУ (на моЇМ)	на моЇЙ	на моЄМУ (на моЇМ)	на моЇХ
Називний (в. 1)	наш	нашА	нашЕ	нашІ
Родовий (в. 2)	нашОГО	нашОЇ	нашОГО	нашИХ
Давальний (в. 3)	нашОМУ (нашІМ)	нашІЙ	нашОМУ	нашИМ
Знахідний (в. 4)	наш (автобус) нашОГО (друга)	нашУ	нашЕ	нашІ (речі) нашИХ (друзів)
Орудний (в. 5)	нашИМ	нашОЮ	нашИМ	нашИМИ
Місцевий (в. 6)	на нашОМУ (на нашІМ)	на нашІЙ	на нашОМУ (на нашІМ)	на нашИХ

Примітка. Займенник **твій** відмінюється так само, як займенник **мій**, а займенник **ваш** – як займенник **наш**.

Таблиця 3.4 – ВЖИВАННЯ ЗАЙМЕННИКА СВІЙ
Table 3.4 – Usage of the pronoun СВІЙ (OWN)

<p>Це я.</p> <p>У мене є друг, брат і сестра.</p> <p>Це мій друг, мій брат і моя сестра.</p> <p>Я думаю про свого друга, про свого брата, про свою сестру.</p> <p>Я – особа, яка виконує дію / <i>acting person</i></p> <p>друг } брат } належать дійовій особі (мені) ⇒ свій сестра } <i>belong to the subject of a speech</i></p>	<p>Це він.</p> <p>У нього є брат і сестра.</p> <p>Це його брат і його сестра.</p> <p>Мій друг думає про свого брата і про свою сестру.</p> <p>Друг – особа, яка виконує дію / <i>acting person</i></p> <p>брат } і } належать дійовій особі (другу) ⇒ свій сестра } <i>belong to the subject of a speech</i></p>
---	---

Продовження таблиці 3.4

Continued Table 3.4

<p>Я думаю про свого друга, <i>про його</i> брата і <i>про його</i> сестру.</p> <p>Я – дійова особа</p> <p>Друг належить дійовій особі (мені) ⇒ свій</p> <p>Я думаю про свого друга.</p> <p>Брат і сестра не належать дійовій особі (мені) ⇒ ~~свій~~</p> <p>Я думаю <i>про його</i> брата і <i>його</i> сестру.</p>	<p>Я думаю про свого (= мого)</p> <p>Ти думаєш про свого (= твого)</p> <p>Ми думаємо про свого (= нашого)</p> <p>Ви думаєте про свого (= вашого)</p> <p style="text-align: right;">} друга</p> <p>Він думає про свого (≠ його)</p> <p>Вона думає про свого (≠ її)</p> <p>Вони думають про свого (≠ їхнього)</p>
<p>Предмет належить дійовій особі → свій</p> <p>Предмет не належить дійовій особі → ~~свій~~</p>	<p>Запам'ятайте!</p> <p>Займенник свій у називному відмінку (в. 1) звичайно не вживається.</p>

Таблиця 3.5 – ВКАЗІВНІ ЗАЙМЕННИКИ
Table 3.5 – Demonstrative pronouns

Відмінок	ОДНИНА			МНОЖИНА
	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Для всіх родів
Називний (в. 1)	той	та	те	ті
Родовий (в. 2)	тоГО	тіЄЇ (тоЇ)	тоГО	тиХ
Давальний (в. 3)	тоМУ (тіМ)	тіЙ	тоМУ	тіМ
Знахідний (в. 4)	той (автобус) тоГО (друга)	ту	те	ті (речі) тиХ (друзів)
Орудний (в. 5)	тіМ	тіЄЮ (тоЮ)	тіМ	тіМІ
Місцевий (в. 6)	на тоМУ (на тіМ)	на тіЙ	на тоМУ (на тіМ)	на тиХ
Називний (в. 1)	цей	ця	це	ці
Родовий (в. 2)	цЬОГО	ціЄЇ	цЬОГО	циХ
Давальний (в. 3)	цЬОМУ	ціЙ	цЬОМУ	циМ
Знахідний (в. 4)	цей (автобус) цЬОГО (друга)	цю	це	ці (речі) циХ (друзів)
Орудний (в. 5)	циМ	ціЄЮ	циМ	циМІ
Місцевий (в. 6)	на цЬОМУ (на циМ)	на ціЙ	на цЬОМУ (на циМ)	на циХ

4. ПРИКМЕТНИК
4. ADJECTIVE

Таблиця 4.1 – РОДОВІ ЗАКІНЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКІВ
Table 4.1 – Adjectives' gender flexions

Основа на	Чоловічий рід <i>Який?</i>	Середній рід <i>Яке?</i>	Жіночий рід <i>Яка?</i>	Множина <i>Які?</i>
– твердий приголосний	нов ИЙ молод ИЙ маленьк ИЙ гарн ИЙ велик ИЙ	нов Е молод Е маленьк Е гарн Е велик Е	нов А молод А маленьк А гарн А велик А	нов І молод І маленьк І гарн І велик І
– м'який приголосний ([н'])	син ІЙ	син Є	син Я	син І
	-ий, -ій	-Е, -Є	-А, -Я	-І

Таблиця 4.2 – ВІДМІНКОВІ ЗАКІНЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Table 4.2 – Adjectives' case flexions

Відмінок	Чоловічий рід		Жіночий рід		Множина	
	Тверда група	М'яка група	Тверда група	М'яка група	Тверда група	М'яка група
	(цікавий)	(синій)	(цікава)	(синя)	(цікаві)	(сині)
Називний (в. 1)	-ИЙ	-ІЙ	-А	-Я	-І	-І
Родовий (в. 2)	-ОГО	-ЬОГО	-ОЇ	-ЬОЇ	-ИХ	-ІХ
Давальний (в. 3)	-ОМУ	-ЬОМУ	-ІЙ	-ІЙ	-ИМ	-ІМ
Знахідний (в. 4)	Як у називному або родовому відмінку		-У	-Ю	Як у називному або родовому відмінку	
Орудний (в. 5)	-ИМ	-ІМ	-ОЮ	-ЬОЮ	-ИМИ	-ІМИ
Місцевий (в. 6) на/у/в	-ОМУ/ -ІМ	-ЬОМУ/ -ІМ	-ІЙ	-ІЙ	-ИХ	-ІХ

Продовження таблиці 4.2

Continued Table 4.2

Відмінок	ОДНИНА			
	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	МНОЖИНА
Тверда група				
Називний (в. 1)	новИЙ	нова	нове	новІ
Родовий (в. 2)	новОГО	новОЇ	новОГО	новИХ
Давальний (в. 3)	новОМУ	новИЙ	новОМУ	новИМ
Знахідний (в. 4)	новИЙ, новОГО	нову	нове	новІ, новИХ
Орудний (в. 5)	новИМ	новОЮ	новИМ	новИМИ
Місцевий (в. 6)	на/у/в новОМУ	на/у/в новИЙ	на/у/в новОМУ	на/у/в новИХ
М'яка група				
Називний (в. 1)	осіннИЙ	осіннЯ	осіннЄ	осіннІ
Родовий (в. 2)	осіннЬОГО	осіннЬОЇ	осіннЬОГО	осіннИХ
Давальний (в. 3)	осіннЬОМУ	осіннИЙ	осіннЬОМУ	осіннИМ
Знахідний (в. 4)	осінній, осіннЬОГО	осінню	осіннЄ	осіннІ, осіннИХ
Орудний (в. 5)	осіннИМ	осіннЬОЮ	осіннИМ	осіннИМИ
Місцевий (в. 6)	на/у/в осіннЬОМУ	осіннИЙ	на/у/в осіннЬОМУ	на/у/в осіннИХ

Таблиця 4.3 – СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ
Table 4.3 – Adjectives and adverbs' degrees of comparison

Початкова форма	Вищий ступінь		Найвищий ступінь	
	проста форма (із суфіксами -ш, -іш)	складена форма (зі словами більш , менш)	проста форма (най + вищий ступінь)	складена форма (зі словами найбільш , найменш , від усіх, за усіх)
холодний	холодніший	більш холодний	найхолодніший	найбільш холодний
Сьогодні <i>холодний</i> день.	Сьогодні день <i>холодніший</i> , ніж учора.		Сьогодні <i>найхолодніший</i> день.	
цікава	цікавіша	менш цікава	найцікавіша	найбільш цікава
Це <i>цікава</i> книга.	Ця книга <i>цікавіша</i> , ніж та.		Ця книга <i>найцікавіша</i> .	
розумний	розумніший	більш розумний	найрозумніший	розумніший за всіх
Її брат <i>розумний</i> .	Брат <i>розумніший</i> , ніж сестра.		Самір <i>найрозумніший</i> у нашій групі.	

Запам'ятайте!

-к- / Ø: рідкий – рідший

-ок- / Ø: глибокий – глибший

-ек- / Ø: далекий – дальший

г, ж + жч: дорогий – дорожчий

дужий – дужчий

с/щ: високий – вищий

5. ЧИСЛІВНИК
5. NUMERAL

Таблиця 5.1 – ВІДМІНЮВАННЯ КІЛЬКІСНИХ ЧИСЛІВНИКІВ
Table 5.1 – Declension of the cardinal numerals

№	Відмінки	1			2–4			5–30	
		ч. р.	с. р.	ж. р.					
1.	Називний	один□	однЕ(О)	одна	два, дві	три	чотирИ	сім	
2.	Родовий	однОГО	однОГО	однІЄЇ	двоХ	трЬОХ	чотирЬОХ	семи	сімОХ
3.	Давальний	однОМУ	однОМУ	однІЙ	двоМ	трЬОМ	чотирЬОМ	семи	сімОМ
4.	Знахідний	один/однОГ О	однЕ	однУ	два/двоХ	три/трЬОХ	чотирИ/чотирЬО Х	сім /	сімОХ
		в. 4 = в. 1	в. 4= в. 2	в. 4= в. 1	в.4=в.1 в.4=в.2	в.4=в.1 в.4=в.2	в.4=в.1 в.4=в.2	в.4=в.1 в.4=в.2	
5.	Орудний	однИМ	однИМ	однІЄЮ	двоМА	трЬОМА	чотирМА	сьоМА	сімоМА
6.	Місцевий	(на) однОМУ	(на) однОМУ	(на) однІЙ	(на) двоХ	(на) трЬОХ	(на) чотирЬОХ	(на) семи	сімОХ
		50-80	40, 90, 100		200-400	1000	1000000		
1.	Називний	п'ятдесят□	сорок □	сто	триста	тисячА	мільйон□		
2.	Родовий	п'ятдесятИ	сорока	ста	трьохсот□	тисячІ	мільйонА		
3.	Давальний	п'ятдесятИ	сорока	ста	трьомстаМ	тисячІ	мільйонУ		
4.	Знахідний	п'ятдесят□	сорок□	сто	триста / трьохсот	тисячУ	мільйон□		
		в.4=в.2	в.4= в.1				в.4= в.1		
5.	Орудний	п'ятдесятЬ МА	сорока	ста	трьомастаМИ	тисячЕЮ	мільйонОМ		
6.	Місцевий	(на) п'ятдесятИ	(на) сорока	(на) ста	(на) трьохстаХ	(на) тисячІ	(на) мільйонІ		

Таблиця 5.2 – ТВОРЕННЯ ПОРЯДКОВИХ ЧИСЛІВНИКІВ
Table 5.2 – Derivation of the ordinal numerals

Скільки?	Котрій?	Котра́?	Котре́?	Котрі́?
	ч. р.	ж. р.	с. р.	множина
один	перший	перша	перше	перші
два	другий	друга	друге	другі
три	третій	третья	третє	треті
чотири	четвертий	четверта	четверте	четверті
п'ять	п'ятий	п'ята	п'яте	п'яті
шість	шостий	шоста	шосте	шості
сім	сьомий	сьома	сьоме	сьомі
вісім	восьмий	восьма	восьме	восьмі
сорок	сороковий	сорокова	сорокове	сорокові
п'ятдесят (50, 60, 70, 80)	п'ятдесятий	п'ятдесята	п'ятдесяте	п'ятдесяті
сто	сотий	сота	соте	соті
тисяча	тисячний	тисячна	тисячне	тисячні
мільйон	мільйонний	мільйонна	мільйонне	мільйонні

6. УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНІ ТАБЛИЦІ
6. GENERALIZING TABLES OF THE NOMINATIVE PARTS OF SPEECH

Таблиця 6.1 – ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ І ПРИКМЕТНИКІВ
Table 6.1 – Declension of nouns and adjectives

	Запитання	Прийменники	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина	Дієслова
Відмінок 1	Хто? Що? Який? Яка? Яке? Які?	—	-ий, -ій □ нов <u>ий</u> словник□ гарн <u>ий</u> музей□ син <u>ій</u> олівець□ молод <u>ий</u> лікар□ велик <u>ий</u> будинок□	-а, -я -а, -я, ія, -ь молода артистк <u>а</u> нова статт <u>я</u> хороша станц <u>ія</u> велик <u>а</u> книг <u>а</u> син <u>я</u> ручк <u>а</u>	-е, -є -о, -е, -я велик <u>е</u> озер <u>о</u> син <u>є</u> мор <u>е</u> гарн <u>є</u> літ <u>о</u> нов <u>е</u> завданн <u>я</u>	-і -и, -ї, -я гарн <u>і</u> стол <u>и</u> нов <u>і</u> станц <u>ії</u> син <u>і</u> мор <u>я</u> велик <u>і</u> будинк <u>и</u> стар <u>і</u> книг <u>и</u>	
Відмінок 2	Кого? Чого? Якого? Якої? Яких? Коли? Де? Звідки?	у, з, від, до, після, біля, проти, навколо, усередині	-ого, -ього -а, -я, -у, -ю нов <u>ого</u> словник <u>а</u> гарн <u>ого</u> музею син <u>ього</u> олівц <u>я</u> молод <u>ого</u> лікар <u>я</u> велик <u>ого</u> будинк <u>у</u>	-ої, -ьої -и, -і, -ї молодо <u>ї</u> артистк <u>и</u> ново <u>ї</u> статт <u>і</u> гарно <u>ї</u> станц <u>ії</u> велико <u>ї</u> книг <u>и</u> син <u>ьої</u> ручк <u>и</u>	-ого, -ього -а, -я велик <u>ого</u> озер <u>а</u> син <u>ього</u> мор <u>я</u> гарн <u>ого</u> літ <u>а</u> нов <u>ого</u> завданн <u>я</u>	-их, -іх -ів, □ гарн <u>их</u> стол <u>ів</u> нов <u>их</u> станц <u>ій</u> син <u>іх</u> мор <u>ів</u> велик <u>их</u> будинк <u>ів</u> стар <u>их</u> книг□	не було не буде повертатися прийти приїхати іти, брати хотіти, боятися знаходитися

Продовження таблиці 6.1
Continued Table 6.1

	Запитання	Прийменники	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина	Дієслова		
Відмінок 3	Кому?	по, до, завдяки, згідно з, усупереч	-ому, -	-ові(-у),	-ому,	-им,	давати		
	Чому?		ьому	-еві (-ю)	-ьому	-ам, ям	дарувати		
	Якому?		нов <u>ому</u> словник <u>у</u>	молод <u>ій</u> артист <u>ці</u>	велик <u>ому</u> озер <u>у</u>	гарн <u>им</u> стол <u>ам</u>	говорити		
	Якій? Яким?		гарн <u>ому</u> музе <u>ю</u>	нов <u>ій</u> статт <u>і</u>	син <u>ьому</u> мор <u>ю</u>	нов <u>им</u> аудиторі <u>ям</u>	писати		
	Куди?		син <u>ьому</u> олівц <u>ю</u>	гарн <u>ій</u> станц <u>ії</u>	гарн <u>ому</u> літ <u>у</u>	син <u>ім</u> мор <u>ям</u>	допомагати		
		молод <u>ому</u> лікар <u>еві</u>	велик <u>ій</u> книз <u>і</u>	нов <u>ому</u> завданн <u>ю</u>	велик <u>им</u> будинк <u>ам</u>	купити			
		велик <u>ому</u> будинк <u>у</u>	син <u>ій</u> ручц <u>і</u>		цікав <u>им</u> книг <u>ам</u>	показувати розповідати			
Відмінок 4	Кого?	у, на, під, за, через	молод <u>ого</u> лікар <u>я</u> в. 4 = в. 2	-у, -ю	в. 4 = в. 1	молод <u>их</u> лікар <u>ів</u>	бачити		
	Якого?			молод <u>у</u> артистк <u>у</u>			слухати		
	Яку? Яких?			нов <u>ий</u> словник ☐			нов <u>у</u> статт <u>ю</u> гарн <u>у</u>	читати	
	Що?			гарн <u>ий</u> музе <u>й</u> ☐			аудиторі <u>ю</u> велик <u>у</u>	нов <u>і</u> книг <u>и</u> син <u>і</u> мор <u>я</u>	писати
	Який Яке?			в. 4 = в. 1			книг <u>у</u>	в. 4 = в. 1	вивчати
Яку? Які?	син <u>ю</u> ручк <u>у</u>			знати					
Куди?				любити					
Коли?				брати					
				їхати					
				йти					

Продовження таблиці 6.1
Continued Table 6.1

	Запитання	Прийменники	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина	Дієслова
Відмінок 5	Ким? Чим?	з, над, під, за,	-им, -ім -ом,	-ою, -ою,	-им, -ом, -ем, -	-ими, -ами,	бути
	З ким?	перед, між,	-ем, -м	-ьою -єю, -єю	-ім ям	-іми -ями	стати
	З чим?	разом з, поряд з	нов <u>им</u> словник <u>ом</u>	молодо <u>ю</u> артистк <u>ою</u>	велик <u>им</u> озер <u>ом</u>	гарн <u>ими</u> стол <u>ами</u>	жити
	Яким?		гарн <u>им</u> музе <u>єм</u>	ново <u>ю</u> статт <u>ею</u>	син <u>ім</u> мор <u>ем</u>	нов <u>ими</u> аудиторі <u>ями</u>	йти
	Якою?		син <u>ім</u> олівц <u>ем</u>	гарно <u>ю</u> аудиторі <u>єю</u>	гарн <u>им</u> літ <u>ом</u>	син <u>іми</u> мор <u>ями</u>	вчитися
	Якими?		молод <u>им</u> лікар <u>ем</u>	велико <u>ю</u> книг <u>ою</u>	нов <u>им</u> завданн <u>ям</u>	велик <u>ими</u> будинк <u>ами</u>	танцювати
	Де?		велик <u>им</u> будинк <u>ом</u>	син <u>ьою</u> ручк <u>ою</u>		стар <u>ими</u> книг <u>ами</u>	працювати говорити писати
Відмінок 6	На кому?	в (у), на	-ому, -ьому -у, -і, -ї	-ій -і, її	-ому, -ьому -і	-их, -іх -ах, -ях	бути
	На чому?		на нов <u>ому</u> словник <u>у</u>	на молод <u>ій</u> артистк <u>і</u>	у велик <u>ому</u> озер <u>і</u>	на гарн <u>их</u> стол <u>ах</u>	працювати
	Якому?		у гарн <u>ому</u> музе <u>ї</u>	у нов <u>ій</u> статт <u>і</u>	у син <u>ьому</u> мор <u>і</u>	у нов <u>их</u>	жити
	Якій?		на син <u>ьому</u> олівц <u>і</u>	у гарн <u>ій</u> аудиторі <u>ї</u>	у наш <u>ому</u> міст <u>і</u>	аудиторі <u>ях</u>	вчитися
	Яких?		на молод <u>ому</u> лікар <u>еві</u>	на велик <u>ій</u> книз <u>і</u>	у нов <u>ому</u> завданн <u>і</u>	у син <u>іх</u> мор <u>ях</u>	знаходитися
	Де? Коли?		у велик <u>ому</u> будинк <u>у</u>	на син <u>ій</u> ручц <u>і</u>		у велик <u>их</u> будинк <u>ах</u> у цікав <u>их</u> книг <u>ах</u>	

7. ДІЄСЛОВО
7. VERB

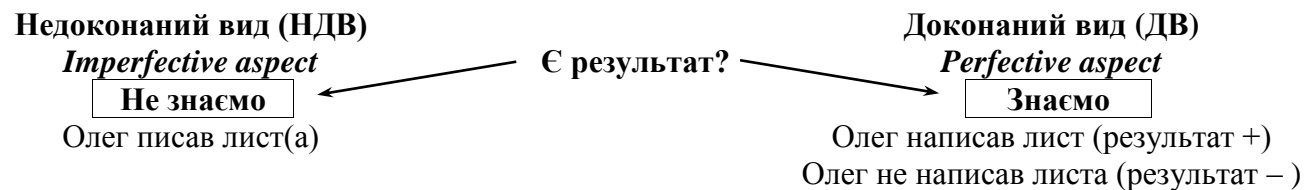
Таблиця 7.1 – ЧАС ДІЄСЛОВА
Table 7.1 – Verbal tense

Минулий час	Теперішній час	Майбутній час
НДВ		
ЧитаТИ в ла ло ли	ЧитаТИ	Складена форма
я, ти, він читав □ я, ти, вона читал + А воно читал + О ми, ви, вони читал + И	я чита + Ю ти чита + ЄШ він, вона, воно чита + Є ми чита + ЄМО ви чита + ЄТЕ вони чита + ЮТЬ	я буд + У ти буд + ЕШ він, вона, воно буд + Е ми буд + ЕМО ви буд + ЕТЕ вони буд + УТЬ
		} читаТИ

ДВ		
ПрочитаТИ		Проста форма
я, ти, він прочитав □ я, ти, вона прочитал + А воно прочитал + О ми, ви, вони прочитал + И	-	я прочита + Ю ти прочита + ЄШ він, вона, воно прочита + Є ми прочита + ЄМО ви прочита + ЄТЕ вони прочита + ЮТЬ

Таблиця 7.2 – ВИД ДІЄСЛОВА
Table 7.2 – Verbal aspect

Що робити?	Що зробити?	Префікси	
		НДВ	ДВ
читати писати учити бачити робити	<u>про</u> читати <u>на</u> писати <u>ви</u> вчити <u>по</u> бачити зробити	– – – – –	ПРО НА ВИ ПО З
забороняти вирішувати повторювати показувати давати	заборонити вирішити повторити показати дати	Суфікси	
		-Я- -УВА -ЮВА- -УВА- -ВА-	-И- -И- -И- -А- –
говорити брати	сказати взяти	!	

Таблиці 7.3 – ДІЄСЛОВА РУХУ

Table 7.3 – Verbs of motion

ІТИ (ЙТИ)	ХОДИТИ	
іти	ходити	to go (on foot)
їхати	їздити	to go (by car, train, ...)
летіти	літати	to fly
бігти	бігати	to run
плисти	плавати	to swim
нести	носити	to carry (in hands)
вести (+ О ₄)	водити (+ О ₄)	to lead
везти	везити	to carry (in a vehicle)

ІТИ (ЙТИ)	ХОДИТИ
<p>Дієслова групи іти позначають / <i>The verbs of the group іти are used to denote:</i></p> <p>1. Односпрямований одиничний рух / <i>one-time movement in one direction.</i> Мій друг іде в університет. / <i>My friend is going to the university.</i></p> <p>2. Односпрямований рух, що повторюється / <i>periodic movement in one direction.</i> Додому я звичайно йду пішки. / <i>I go home usually on foot.</i></p>	<p>Дієслова групи ходити вживаються на позначення / <i>Verbs of the group ходити are used to denote:</i></p> <p>1. а) Руху «туди і назад» із вказівкою на перебування у певному місці (у минулому часі) / <i>movement “there and back” with the denoting of certain place (in Past Tense).</i> Учора я ходив в аптеку (= був в аптеці). / <i>I went to the pharmacy yesterday.</i></p> <p>б) Руху, що повторюється / <i>movement that is repeated:</i> Ми часто ходимо в театр (=буваємо в театрі). / <i>We often go to the theatre.</i></p> <p>2. Різнострамованого руху / <i>movement in different directions:</i> Друзі багато ходили по місту. / <i>The friends walked a lot around the city.</i></p> <p>3. Руху як характерної властивості, здатності / <i>movement as a general capacity, ability.</i> Риби плавають, а птахи літають. / <i>Fish swim, and birds fly.</i></p>

8. ПОЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ І НАПРЯМКУ
8. PLACE AND DIRECTION DENOTATION

Таблиця 8.1 – ПОЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ І НАПРЯМКУ
Table 8.1 – Location and direction denotation

Де?		Куди?		Звідки?	
Місцевий відмінок (в.6) (бути, жити, працювати, відпочивати...)		Знахідний відмінок (в.4) (іти, їхати)		Родовий відмінок (в.2) (прийти, приїхати, повернутися)	
в КиївІ в поліклініцІ в гуртожитку		в Київ □ в поліклінікУ в гуртожиток		з КиєвА з поліклінікИ з гуртожиткУ	
на заводі на площІ на озерІ		на завод □ на площУ на озерО		із заводУ з площІ з озерА	
Де? (місце) = У когó? (людина) місцевий відмінок (в.6) родовий відмінок (в.2)		Куди? (місце) = До когó? (людина) знахідний відмінок (в.4) родовий відмінок (в.2)		Звідки? (місце) = Від когó? (людина) родовий відмінок (в.2) родовий відмінок (в.2)	
у кабінеті	у лікарЯ	в кабінет □	до лікарЯ	з кабінетУ	від лікарЯ
у Полтаві	у подругИ	у ПолтавУ	до подругИ	з ПолтавИ	від подругИ
у гуртожитку	у другА	у гуртожиток	до другА	з гуртожиткУ	від другА

9. ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ
9. TIME DENOTATION

Таблиця 9.1 – ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ
Table 9.1 – Time denotation

Коли? (When?)	у який день тижня? (on which day of the week?) (Зн. в.) (в. 4)	у понеділок у середу у неділю	Заняття будуть у четвер. У неділю я буду відпочивати.
	у якому місяці? (In which month?) (М. в.) (в. 6)	у січні у лютому у березні у квітні у травні у червні у липні у серпні у вересні у жовтні у листопаді у грудні	Я приїхав у Суми у вересні. Моя подруга приїхала в Україну у жовтні.

Продовження таблиці 9.1
Continued Table 9.1

Котра година? (в. 1) <i>(What time is it?)</i>	Коли? О котрій годині? (в. 6) <i>(At what time?)</i>
перша година	о першій годині
друга година	о другій годині
третя година	о третій годині
четверта година	о четвертій годині
п'ята година	о п'ятій годині
шоста година	о шостій годині
сьома година	о сьомій годині
восьма година	о восьмій годині
дев'ята година	о дев'ятій годині
десята година	о десятій годині

10. МИЛОЗВУЧНІСТЬ
10. EUPHONY

Таблиця 10.1 – СПОЛУЧНИКИ I, Й, ТА
Table 10.1 – Adjectives I (and), Й (and), ТА (and; but)

I, Й, ТА	
I	Й
<p>1. На початку речення: I там було дуже цікаво.</p> <p>2. Між приголосними: Богдан <u>и</u> Микола</p> <p>3. Зіставлення понять: Темний <u>и</u> світлий, день <u>и</u> ніч</p> <p>4. Після голосного, якщо наступне слово починається на <i>є, я, ю, ї</i> Єва <u>и</u> Яна</p> <p>5. Після паузи, що позначається на письмі знаками: , ; : – . I дні, <u>и</u> ночі...</p>	<p>1. Між голосними, крім випадків, коли друге слово починається на <i>є, я, ю, ї</i>: Оксана <u>и</u> Аліна, але Ганна <u>и</u> Юрій</p> <p>2. Між голосним і приголосним, крім випадків, коли друге слово починається на <i>й</i>: Ніна <u>и</u> Петро, але Ольга <u>и</u> Йосип</p> <p style="text-align: center;">ТА</p> <p>Для стилістичної різноманітності можна використовувати та, особливо, коли в реченні вже є і: Іван <u>и</u> Степан зайшли та сіли.</p>

Таблиця 10.2 – ПРИЙМЕННИКИ У/В
Table 10.2 – Prepositions U/V

У чи В	
У	В
<p>1. На початку речення перед приголосним: У <u>Д</u>ніпрі холодно.</p> <p>2. Між приголосними: Ходив <u>у</u> <u>с</u>аду.</p> <p>3. Перед в, ф, льв, св, хв, тв, зв і подібними:</p> <p>Жив <u>у</u> <u>В</u>ідні Жила <u>у</u> <u>Ф</u>астові <u>у</u> <u>Л</u>ьвові <u>у</u> <u>с</u>воєму місті <u>у</u> <u>т</u>воїй квартирі</p> <p>4. Після знаків: , ; : – ( ). перед приголосним.</p>	<p>1. На початку речення перед голосним: В <u>О</u>десі тепло.</p> <p>2. Між голосними. Писала <u>в</u> <u>а</u>удиторії.</p> <p>3. Після голосного перед приголосним</p> <p>Жила <u>в</u> <u>К</u>иеві. Жили <u>в</u> <u>П</u>олтаві. <u>в</u> <u>Л</u>ондоні. <u>в</u> <u>Б</u>ерліні <u>в</u> <u>Ш</u>остці</p> <p>Крім В, Ф, ЛЬВ, СВ, ХВ, ТВ, ЗВ і подібних.</p>

Таблиця 10.3 – ПРИЙМЕННИКИ 3/ІЗ
Table 10.3 – Prepositions 3/ІЗ

З чи ІЗ	
З	ІЗ
<p>1. Між голосними: Приїхали<u>з</u> <u>О</u>деси.</p>	<p>1. Між приголосними: Разом<u>із</u> <u>д</u>онькою.</p>
<p>2. Перед голосним: Поїхав з <u>А</u>ліною.</p>	<p>2. Перед с, ш: Мама із <u>с</u>ином. Із <u>ш</u>овку.</p>
<p>3. Перед приголосним (крім с, ш), рідше – сполученням приголосних, якщо попереднє слово закінчується голосним, а також на початку речення, після паузи: Танцювала<u>з</u> <u>В</u>іктором. Плугатарі<u>з</u> <u>п</u>лугами йдуть. <u>З</u> <u>н</u>ашим приїздом.</p>	<p>3. Між групами приголосних, після них або перед ними: Лист<u>із</u> <u>Г</u>реції. Пої<u>зд</u> із Харкова. Розмова із <u>т</u>воїм чоловіком.</p>

Таблиця 10.4 – ПРИЙМЕННИКИ *ЗІ/ЗО*
Table 10.4 – Prepositions *ЗІ/ЗО*

ЗІ чи ЗО	
ЗІ	ЗО
<p>1. Перед словом, яке починається сполученням приголосних із першим свистячим або шиплячим (з, с, ш, щ тощо), незалежно від пауз і закінчення попереднього слова:</p> <p>Сказав зі злості. Прийшла зі школи. Звели зі світу.</p> <p>2. У випадках:</p> <p>Зі мною, зі Львова.</p>	<p>1. При числівниках <i>два, три</i>:</p> <p>Позичив зо дві сотні. Разів зо три.</p> <p>2. Із займенником <i>мною</i>:</p> <p>Зі мною, зо мною.</p>

11. СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ
11. COMPLEX SENTENCE

Таблиця 11.1 – СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ З ВІДНОСНИМ ЗАЙМЕННИКОМ ЯКИЙ
Table 11.1 – Complex sentence with the relative pronoun ЯКИЙ (WHICH)

1. Учора Вадим показав нам університет. У цьому університеті він навчався.	ч.р. в.6 де? Учора Вадим показав нам університет , у якому він навчався .
2. На столі лежить книга. Цю книгу ми купили вчора.	ж.р. в. 4 що? На столі лежить книга , яку ми купили вчора.
3. Викладач запросив в аудиторію студентів. У цих студентів буде залік.	мн. в.2 у кого? Викладач запросив в аудиторію студентів , у яких буде залік.

12. УКРАЇНСЬКЕ СЛОВОВЖИВАННЯ
12. UKRAINIAN WORD USAGE

Таблиця 12.1 – НАЙТИПОВІШІ ПОМИЛКИ В УЖИВАННІ СЛІВ
Table 12.1 – The most typical mistakes in the word usage

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Читацький абонент	Читацький абонемент
Моя автобіографія	Моя біографія
Сказано на мій адрес	Сказано на мою адресу
Адреса місця проживання	Адреса
Є багато альтернатив	Є альтернатива
Вирізати апендицит	Вирізати апендикс
Аренда	Оренда
Чужа біль	Чужий біль
В більшості випадків	Здебільшого
Благополуччя населення	Добробут населення
Блінчики з сиром	Млинці із сиром
Овочеve блюдо	Овочева страва
Болтовня	Балаканина
Бруднослів'я	Лихослів'я

Продовження таблиці 12.1
Continued Table 12.1

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Будування держави	Розбудова держави
Взаємовідношення між людьми	Взаємини між людьми
Взяточник	Хабарник
Виголошення подяки	Оголошення подяки
Вид із вікна	Краєвид з вікна
Ні під яким видом	Нізащо, ніколи, у жодному разі
Виздоровлення	Одужання
Без будь-яких виключень	Без будь-яких винятків
Виписка з листа	Витяг із листа
Влучний вираз	Влучний вислів
В ділянці лівого виска	Зліва на скроні
Вияснення всіх питань	З'ясування всіх питань
Після відбуття карантину	Відбувши карантин
Завідувач відділом	Завідувач відділу
Відзив на кореспонденцію	Відгук на кореспонденцію
Відношення до справи	Ставлення до справи
Відсутність мети	Брак мети
Вклад у розробку	Внесок у розробку
Паперова волокита	Паперова тяганина

Продовження таблиці 12.1
Continued Table 12.1

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Купила гов'ядину	Купила яловичину
Головокружіння	Запаморочення
Нікому і в голову не приходило	Нікому й на думку не спадало
Лікувальне голодання	Лікувальне голодування
На дорогах голольод	На дорогах ожеледиця
Є відчуття горечі	Є відчуття гіркоти
Границя	Кордон
Гривна	Гривня
По нинішній день	Донині
Запалення десен	Запалення ясен
Ясне діло	Ясна річ, зрозуміло
Доводи	Докази
Високі дома	Високі будинки
На зворотній дорозі	Повертаючись
Доходи	Прибутки
Написати жалобу	Написати скаргу
Пече жжога	Пече печія
Жовтуха	Жовтяниця

Продовження таблиці 12.1
Continued Table 12.1

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
На голодний жолудок	На голодний шлунок
По заказу	На замовлення
Здача з суми	Решта
Йорданія	Йорданія
Нова качеля	Нова гойдалка
В кінці весни	Наприкінці весни
Смачна клубніка	Смачна полуниця
Ходити на костилях	Ходити на милицях
Кружка молока	Кухлик молока
На куті вулиць	На розі вулиць
Лакомство	Ласощі
Листки з книжок	Аркуші з книжок
У листопаді місяці	У листопаді
Любимець публіки	Улюбленець публіки
З метою виявлення	Для виявлення
Милості прошу	Щиро запрошуюю
Ліки пити місяць	Ліки пити упродовж місяця
Біла мука	Біле борошно
Напиток	Напій

Продовження таблиці 12.1
Continued Table 12.1

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Нервова напруженість	Нервова напруга
Натошак	Натщесерце
Недолік	Хиба, вада, огріх
Легке недомагання	Легке нездужання
Працювати цілу неділю	Працювати тиждень
Написати об'яву	Написати оголошення
Особняк	Власний будинок
Тролейбусна остановка	Тролейбусна зупинка
Зайняли очередь	Зайняли чергу
З панею Наталею	З пані Наталею
Педагог з української мови	Викладач української мови
Грошовий перевод	Грошовий переказ
Великий перерив	Велика перерва
Одержав письмо	Одержав листа
Ви по якому питанню?	Ви у якій справі?
Півфабрикати	Напівфабрикати
Цінний подарок	Цінний подарунок
Подача документів	Подання документів
Подорожання продуктів	Подорожчання продуктів

Продовження таблиці 12.1
Continued Table 12.1

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Болить позвоночник	Болить хребет
Покупка товару	Купівля товару
Скляна посуда	Скляний посуд
Поясниця боліла	Поперек болів
Прейскурант цін	Прейскурант
Прийняття студентів до вузів	Прийом студентів до вишів
Приказ про звільнення	Наказ про звільнення
Я прийшов на рахунок квартири	Я прийшов дізнатися про квартиру
Ріст авторитету	Зростання авторитету
Науковий робітник	Науковий працівник
Розглядання питання	Розгляд питання
Розмір статті	Обсяг статті
Розпродажа	Розпродаж
У розстрочку	На виплат
Високого росту	Високий на зріст
Сердечники	Хворі на серце

Продовження таблиці 12.1
Continued Table 12.1

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Смисл слова	Значення слова
Є смисл	Є сенс
Захворювання на СПІД	Захворювання на СНІД
Справа в тому	Річ у тому
У стислий строк	У стислі строки
Ступеньки	Сходи
Приїхав із Сумів	Приїхав із Сум
Болять сугласти	Болять суглоби
Суть життя	Сенс життя
Тайна	Таємниця, таїна
Тезиси виступів	Тези виступів
Технічка	Техпрацівниця
Настала тишина	Настала тиша
Знати толк	Розумітися
З точки зору фахівців	На думку фахівців
Суха тряпка	Суха ганчірка
Не надав уваги	Не надав значення
Добитись успіху	Домогтись успіху
Факт на лице	Незаперечний факт
По ціні 70 гривень	По 70 гривень, вартістю 70 гривень
Шум	Галас

Список використаної літератури

1. Волошак М. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання: за матеріалами засобів масової інформації / М. Волошак. – Київ : Вид. центр «Просвіта», 2000. – 128 с.
2. Вступний курс з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення / за ред. Т. О. Дегтярьової. – Суми : Університетська книга, 2010. – 415 с.
3. Граматичні таблиці з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення / Н. О. Ворона, Т. О. Дегтярьова, Н. Л. Дунь та ін. – Суми : СумДУ, 2009. – 76 с.
4. Дегтярева Т. А. Лексико-грамматический комментарий к вводному грамматическому курсу русского языка для англоговорящих студентов подготовительного отделения факультета по работе с иностранными гражданами / Т. А. Дегтярева, Т. О. Дегтярева. – Сумы : СумГУ, 2007. – 42 с.
5. Обобщающие таблицы по грамматике русского языка для студентов подготовительного отделения факультета по работе с иностранными гражданами / Н. А. Ворона, Т. О. Дегтярева, Н. Л. Дунь, О. Н. Скварча. – 2-е изд., доп. – Сумы : Изд-во СумГУ, 2008. – 99 с.
6. Русанівський В. М. Українська мова : для серед. школи / В. М. Русанівський, М. М. Пилинський, С. Я. Єрмоленко. – Київ : Радянська школа, 1978. – 240 с.
7. Дегтярьова Т. О. Українська мова як іноземна. Елементарний курс : навчальний посібник / Т. О. Дегтярьова, Г. В. Дядченко, О. М. Скварча. – Суми : СумДУ, 2020. – 138 с.
8. Дегтярьова Т. О. Українсько-англійський лексико-граматичний коментар до вступного та елементарного курсу з української мови для студентів-іноземців / Т. О. Дегтярьова, Г. В. Дядченко, Л. А. Кулішенко. – Суми : СумДУ, 2020. – 62 с.

Навчальне видання

Дегтярєва Тетяна Олегівна,
Дядченко Ганна Вікторівна,
Кулішенко Людмила Анатоліївна

Українська мова для іноземців у таблицях та коментарях

Навчальний посібник

Художнє оформлення обкладинки Є. В. Нікітюка
Редактор Т. О. Дегтярєва
Комп'ютерне верстання Г. В. Дядченко

Формат 60×84/8. Ум. друк. арк. 14,42. Обл.-вид. арк. 13,39. Тираж 300 пр. Зам. № .

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.